

881

Helden, dynamiek door kwaliteit en techniek

besluitvormingsformulier

onderwerp:

Sanering van ongezuiverde lozingen van huishoudelijk afvalwater in het buitengebied: IBA's

samengevat voorstel:

- Akkoord gaan met bijgaande Beleidsnotitie IBA's inclusief uitvoeringsdocumenten en het presenteren van deze notitie aan de commissie Ruimte & Sport;
- De Beleidsnotitie IBA's ter vaststelling voorleggen aan de gemeenteraad conform bijgaand raadsvoorstel.

van afdeling	Nieuwe werken	Datum:	20 maart 2003	paraaf sectorhoofd:
opgesteld door:	R.W. Knauf	Wijziging:	21-3-2003 15:33	
overleg gepleegd met:		Print:	21-3-2003 3:33	
post onvoorzien		kopie aan:		
☐ Ja, zie bijgaand overzicht		vertrouwelijke behandeling		
☒ Nee		☐ Ja		
		☒ Nee		
		juridische controlling		
		☐ Ja		
		☒ Nee		

B&W d.d.	25 maart 2003	agendapuntnr.	13-13				
akk.	B	W1	W2	W3	S	besluit:	☒ conform voorstel
bespr.							☐ perscontact
							In Raadsvoorstel essentie aangeven.

openbaar maken
ter inzage leggen
Persbericht

Nee
Nee
Nee

Kwaliteitstoets
Raadsvoorstel
aantal bijlagen
Referendabel raadsbesluit:

Nee
Ja
1
Nee

naar commissie:	☐ AB+V	☐ GAOB	advies:	☐ conform voorstel
d.d.: 15 april 2003	☒ R+S	☐ OR/GO		☐
agendapuntnr.	☐ Lb	☐ dorpsraad		
	☐ EZ			
☒ advies	☐	☐ anders:		
☐ ter kennisname			paraaf secr. cie.:	

Inscr.nr.: 2172
Gemeente Helden L.
Intern document
25 MAART 2003

Raad d.d.	besluit: ☐ conform voorstel	Behandelaar:	III 3
agendapuntnr.	☐ referendabel	Kopie aan:	
		MT:	
		B+W:	
		VCIE:	
		Raad:	
		Archief:	177301
		Nieuw archief:	

onderwerp:

Sanering van ongezuiverde lozingen van huishoudelijk afvalwater in het buitengebied:
IBA's

Aanleiding

In zijn vergadering van 29 januari 2001 heeft de gemeenteraad besloten de ongezuiverde lozingen van huishoudelijk afvalwater in het buitengebied te saneren conform het provinciale rioleringsbeleid. Dit betekent dat circa 110 panden worden aangesloten op de riolering waarvan circa 85 door middel van drukriolering. Voor de overige 165 panden is gekozen om deze de mogelijkheid te bieden deel te nemen aan een IBA-project.

Op initiatief van Waterketen Limburg is in november 2001 het pilotproject IBA's gestart. Het doel van het pilotproject is de sanering van ongezuiverde lozingen met als uitgangspunt een gelijke dienstverlening voor alle burgers en het aandragen van een duurzame oplossing tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Naast de gemeente Helden hebben aan de pilot deelgenomen de gemeente Horst aan de Maas, de gemeente Meerlo-Wanssum, het Zuiveringschap Limburg en de Provincie Limburg.

Resultaten pilot

De eerste resultaten van de pilot zijn op 9 januari 2003 gepresenteerd aan de commissie Ruimte en Sport. De commissieleden hebben in deze vergadering aangegeven conform het raadsbesluit van 29 januari 2001 alle burgers te willen ontzorgen en gelijk te willen behandelen. De commissie heeft zich tevens positief uitgesproken om de sanering gezamenlijk met andere betrokken overheidsinstanties op te pakken en te kiezen voor een duurzame oplossing door het realiseren van IBA klasse III-systeem.

Daarnaast heeft de commissie aangegeven thans vraagtekens te zetten bij de betrouwbaarheid van IBA-systemen. In dit kader heeft de commissie verzocht om aanvullende berekeningen om de keuze ten aanzien van het aantal IBA's ten opzichte van het aantal panden die voorzien worden van een aansluiting op de drukriolering te heroverwegen. Deze berekeningen zijn in bijgaande notitie opgenomen.

Conclusie aanvullende berekeningen

Uit de aanvullende berekeningen kan geconcludeerd worden dat het saneren van de ongezuiverde lozingen van huishoudelijk afvalwater conform het provinciale beleid (165 IBA klasse III-systemen en 85 drukriolering-units) voor de gemeente Helden financieel de aantrekkelijkste variant is en kwalitatief gelijkwaardig. De subsidiemogelijkheden worden dan ook optimaal benut.

Hier komt bij dat de burger de *keuze* heeft deel te nemen aan het project en dus de sanering ook nog altijd zelf ter hand kan nemen.

Indien voor een duurdere variant wordt gekozen heeft dit uiteraard gevolgen voor het tarief rioolrecht.

Elektriciteitskosten

Omdat de IBA uit kostenoverwegingen wordt aangesloten op de bestaande elektriciteitsaansluiting van elk perceel komen de elektriciteitskosten volgens de opzet in het pilotproject voor rekening van de perceelseigenaar. Deze kosten worden geraamd op € 30,00 per jaar. Omdat dit afbreuk doet aan het gelijkheidsbeginsel wordt in afwijking van het pilotproject IBA's voorgesteld de geïndexeerde en gemiddelde elektriciteitskosten jaarlijks te verrekenen met de betreffende burger. Deze insteek wordt alsnog verwerkt in de gebruiksovereenkomst.

Lozingen van bedrijfsafvalwater

Het saneren van ongezuiverde lozingen van bedrijfsafvalwater blijft maatwerk. Veelal is bedrijfsafvalwater door de hoeveelheid en de samenstelling niet geschikt om te zuiveren middels een IBA.

Om het voor agrariërs financieel aantrekkelijker te maken deel te nemen aan het IBA-project wordt voorgesteld om daar waar het zuiveren van bedrijfsafvalwater middels een IBA technisch mogelijk is dit afvalwater aan te sluiten op de IBA. Tot een maximale belasting van de IBA van 6 inwoner equivalenten (circa 900 liter) per etmaal wordt dan geen extra bijdrage verlangd.

Uitvoeringsdocumenten

De uitvoeringsdocumenten, te weten de gemeenschappelijke regeling tussen de Gemeente Helden en het Zuiveringschap Limburg, de samenwerkingsovereenkomst met het zuiveringschap, de overeenkomst opstalrecht, de overeenkomst gebruik IBA-systeem en het bekostigingsbesluit zijn in concept als bijlage in de notitie opgenomen en moeten door de raad worden vastgesteld.

Samengevat voorstel

- Akkoord gaan met bijgaande Beleidsnotitie IBA's inclusief uitvoeringsdocumenten en het presenteren van deze notitie aan de commissie Ruimte & Sport;
- De Beleidsnotitie IBA's inclusief uitvoeringsdocumenten ter vaststelling voorleggen aan de raad conform bijgaand raadsvoorstel.

Agendapunt

Raadsvoorstel tot het vaststellen van het beleid voor de sanering van ongezuiverde lozingen in het buitengebied.

Inleiding

Binnen de gemeente Helden zijn nog circa 275 panden in voornamelijk het buitengebied niet gerioleerd. Vanaf 1 januari 2005 is het niet meer toegestaan ongezuiverd afvalwater te lozen op of in de bodem of op oppervlaktewater.

Volgens de Wet milieubeheer heeft de gemeente de zorgplicht voor de doelmatige inzameling en het doelmatig transport van afvalwater dat vrijkomt bij de binnen haar grondgebied gelegen percelen. Daar waar de aanleg van riolering niet doelmatig is kunnen gedeputeerde staten op verzoek van burgemeester en wethouders ontheffing verlenen van voornoemde zorgplicht. Als alternatief voor riolering kunnen Individuele systemen voor de Behandeling van Afvalwater worden toegepast, kortweg IBA's. In gebieden waar de gemeente ontheffing heeft verkregen voor de aanleg van riolering is in beginsel de particulier verantwoordelijk om het afvalwater op milieuhygiënisch verantwoorde wijze te lozen.

In 1998 en 2000 zijn de niet gerioleerde panden geïnventariseerd. Naar aanleiding van deze inventarisatie is de notitie "Gemeentelijk rioleringsbeleid, bestaande panden buitengebied" opgesteld. Deze notitie heeft de raad in zijn vergadering van 29 januari 2001 vastgesteld. Het raadsbesluit houdt in dat overeenkomstig het provinciale rioleringsbeleid circa 25 panden de verplichting hebben aan te sluiten op de vrijvervalriolering en circa 85 worden voorzien van drukriolering. Voor de overige 165 panden is gekozen om deze de mogelijkheid te bieden deel te nemen aan een IBA-project. De gemeente wil hiermee de zorgplicht voor alle niet gerioleerde panden op zich nemen om zodoende de burgers in het buitengebied te ontzorgen. In tegenstelling tot een aansluiting op de (druk)riolering vindt aansluiting op een gemeentelijke IBA op vrijwillige basis plaats.

Bij de actualisatie van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) in 2001 is het bovenstaand beleid ten aanzien van de ongezuiverde lozingen in het GRP opgenomen. Daarnaast heeft de raad bij de actualisatie van het GRP de eigen bijdrage die van burgers wordt verlangd bij aansluiting op drukriolering of een IBA vastgesteld op € 2.268,90.

Pilot Waterketen Limburg

Eind 2001 is op initiatief van Waterketen Limburg, een projectorganisatie om de voordelen van samenwerking binnen de Limburgse waterketen te onderzoeken, het pilotproject IBA's gestart. Het doel van het pilotproject is de sanering van ongezuiverde lozingen van huishoudelijk afvalwater met als uitgangspunt een gelijke dienstverlening voor alle burgers en het aandragen van een duurzame oplossing tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten.

Binnen de pilot is gekeken naar mogelijke samenwerkings- en organisatievormen om kostenbesparingen en milieuvoordelen te realiseren. Voor de resultaten van het pilotproject wordt verwezen naar bijgaande beleidsnotitie IBA's.

Naast de gemeente Helden hebben aan de pilot deelgenomen de gemeente Horst aan de Maas, de gemeente Meerlo-Wanssum, het Zuiveringschap Limburg en de Provincie Limburg.

De resultaten van de pilot zijn op 9 januari 2003 gepresenteerd aan de commissie Ruimte en Sport. De commissie heeft in haar vergadering de lijn gekozen om overeenkomstig het raadsbesluit van 29 januari 2001, alle burgers te ontzorgen en gelijk te behandelen. De commissie heeft zich tevens positief uitgesproken om de sanering samen met andere betrokken overheidsinstanties op te pakken. Ook is de voorkeur uitgesproken voor een duurzame oplossing door het realiseren van IBA klasse III-systemen. Dit is de hoogste IBA klasse met een zuiveringsrendement vergelijkbaar met dat van de regionale rioolwaterzuiveringen.

Daarnaast heeft de raadscommissie aangegeven thans vraagtekens te zetten bij de betrouwbaarheid van IBA-systemen. In dit kader heeft de commissie aanvullende berekeningen verlangd om de keuze over het aantal IBA's en het aantal aansluitingen op de drukriolering te heroverwegen. De resultaten van deze berekeningen zijn in bijgaande beleidsnotitie IBA's weergegeven.

Doel

Het doel van de beleidsnotitie IBA's is te komen tot definitieve besluitvorming over de aanpak van de sanering van ongezuiverde lozingen van huishoudelijk afvalwater middels IBA's. Daarnaast kunnen bij besluitvorming tijdig een 70-tal IBA's worden gerealiseerd en toegezegde subsidies veilig worden gesteld.

Overwegingen

Aan de hand van in de beleidsnotitie opgenomen aanvullende berekeningen kan het aantal IBA's ten opzichte van het aantal rioolaansluitingen worden heroverwogen. Een belangrijk aspect bij de heroverweging vormt de betrouwbaarheid van IBA's. Vanwege recente certificeringen van IBA-systemen en goede praktijkervaringen krijgt dit aspect steeds minder gewicht.

Alternatieven

Een IBA is het alternatief voor riolering als het milieurendement van een rioolaansluiting niet meer opweegt tegen de kosten voor de aansluiting.

In tegenstelling tot een aansluiting op de (druk)riolering vindt aansluiting op een gemeentelijke IBA op vrijwillige basis plaats. Met andere woorden: de burger heeft de keuze deel te nemen aan het gemeentelijk IBA-project of de sanering zelf ter hand te nemen.

Financiële en uitvoeringsconsequenties

De investeringen en onderhoudskosten worden gedekt uit de opbrengsten van de rioleringsheffing. Van de burger wordt een éénmalige bijdrage in de aanlegkosten verlangd van € 2.268,90. De burger betaalt daarnaast jaarlijks de rioolheffing en de reguliere verontreinigingsheffing. Het Zuiveringschap Limburg neemt een aanzienlijk deel van de onderhoudskosten voor haar rekening. Indien de sanering wordt uitgevoerd overeenkomstig het in 2001 vastgestelde beleid heeft dit geen negatieve gevolgen voor het tarief rioolrecht. Met de afschrijving en rentelasten van de investeringen en de onderhoudskosten is al rekening gehouden binnen het huidige tarief rioolrecht.

De relatieve gevolgen van duurdere varianten op het tarief rioolrecht is in de beleidsnotitie IBA's weergegeven.

Voor het kostenverhaal van de éénmalige bijdrage in de aanlegkosten moet een bekostigingsbesluit worden genomen.

Communicatie

Na de definitieve besluitvorming zal een intensief communicatietraject met de burger worden opgestart.

Tijdelijke referendumwet

Het besluit tot het treffen van een gemeenschappelijk regeling sanering buitengebied tussen de gemeente Helden en het Zuiveringschap Limburg is referendabel.

Conclusie

Het saneren van de ongezuiverde lozingen van huishoudelijk afvalwater door 85 panden te voorzien van een drukrioolaansluiting en 165 panden te voorzien van een IBA-systeem, is voor de gemeente Helden financieel de aantrekkelijkste variant en kwalitatief gelijkwaardig. De subsidiemogelijkheden worden dan ook optimaal benut.

Door enkel IBA klasse III-systemen aan te leggen wordt de burger technisch en financieel een vergelijkbare voorziening geboden als een rioolaansluiting. Hier komt bij dat de burger de keuze heeft deel te nemen aan het IBA-project en dus de sanering ook nog altijd zelf ter hand kan nemen.

Door de samenwerking met het Zuiveringschap wordt optimaal gebruik gemaakt van schaalvoordelen ten aanzien van aanleg en onderhoud. Daarnaast neemt het Zuiveringschap een aanzienlijk deel van de onderhoudskosten voor haar rekening.

Advies commissie

De commissie Ruimte & Sport heeft dit voorstel in haar vergadering van 15 april 2003 behandeld.

Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten

1. akkoord te gaan met de beleidsnotitie IBA's, in hoofdlijnen inhoudende dat:
 - de sanering van ongezuiverde lozingen van huishoudelijk afvalwater wordt uitgevoerd in overeenstemming met het provinciale rioleringsbeleid waarbij alle burgers kunnen worden ontzorgd met maximale benutting van de subsidiemogelijkheden;
 - op grond van het voorgaande punt 85 panden verplicht worden om aan te sluiten op drukriolering en 165 panden de mogelijkheid wordt geboden deel te nemen aan het IBA-project;
 - de sanering van ongezuiverde lozingen door middel van IBA's wordt gerealiseerd in samenwerking met het Zuiveringschap Limburg;
 - duurzame IBA klasse III-systemen worden gerealiseerd.
2. tot vaststelling van de gemeenschappelijke regeling Sanering Buitengebied tussen de gemeente Helden en het Zuiveringschap Limburg;
3. tot vaststelling van de samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente Helden en het Zuiveringschap Limburg voor de sanering van afvalwaterlozingen in het buitengebied;
4. tot vaststelling van het bekostigingsbesluit betreffende ongezuiverde lozingen in het buitengebied.

overeenkomstig bijgevoegd ontwerpraadsbesluit.

Nr. -

De raad van de gemeente H e l d e n besluit

1. akkoord te gaan met de beleidsnotitie IBA's, in hoofdlijnen inhoudende dat:
 - de sanering van ongezuiverde lozingen van huishoudelijk afvalwater wordt uitgevoerd in overeenstemming met het provinciale rioleringsbeleid waarbij alle burgers kunnen worden ontzorgd met maximale benutting van de subsidiemogelijkheden;
 - op grond van het voorgaande punt 85 panden verplicht worden om aan te sluiten op drukriolering en 165 panden de mogelijkheid wordt geboden deel te nemen aan het IBA-project;
 - de sanering van ongezuiverde lozingen door middel van IBA's wordt gerealiseerd in samenwerking met het Zuiveringschap Limburg;
 - duurzame IBA klasse III-systemen worden gerealiseerd.
2. tot vaststelling van de gemeenschappelijke regeling Sanering Buitengebied tussen de gemeente Helden en het Zuiveringschap Limburg;
3. tot vaststelling van de samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente Helden en het Zuiveringschap Limburg voor de sanering van afvalwaterlozingen in het buitengebied;
4. tot vaststelling van het bekostigingsbesluit betreffende ongezuiverde lozingen in het buitengebied.

De raad neemt dit besluit op grond van de inhoud van het bijbehorende raadsvoorstel.
De basis van dit besluit wordt gevormd door de kaderstellende taak van de raad.

De redenen voor dit besluit is burgers gelijkwaardig te behandelen en te ontzorgen voor de sanering van ongezuiverde lozingen van huishoudelijk afvalwater.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 28 april 2003

De raad van de gemeente H E L D E N,

griffier.

voorzitter.

CONCEPT

Gemeenschappelijke Regeling Sanering Buitengebied tussen Gemeente Helden en Zuiveringschap Limburg

De ondergetekenden:

De gemeente Helden, gevestigd te Helden, vertegenwoordigd door de burgemeester de heer drs. A.M.P. Kleijngeld, en handelend met toestemming van de gemeenteraad, hierna te noemen "Gemeente"

en

Het Zuiveringschap Limburg, gevestigd te Roermond, vertegenwoordigd door de voorzitter de heer ir. H.A. van Alderwegen, en handelend met toestemming van het Algemeen Bestuur, hierna te noemen "Zuiveringschap"

tezamen ook wel aangeduid als "de deelnemers".

Overwegende dat:

1. inzameling van huishoudelijk afvalwater behoort tot de zorgtaken van Gemeente conform de Wet Milieubeheer
2. zuivering van huishoudelijk afvalwater behoort tot de zorgtaken van Zuiveringschap conform de Wet Verontreiniging Oppervlaktewater;
3. de deelnemers deze taken ook op zich willen nemen in geval de aanleg van riolering in het buitengebied niet doelmatig is en systemen voor de individuele behandeling van afvalwater (IBA) zullen worden aangelegd;
4. de deelnemers daartoe op basis van een gemeenschappelijke regeling willen gaan samenwerken
5. deze aanpak leidt tot een gelijke behandeling van burgers, ongeacht of percelen zijn aangesloten op de riolering of op een IBA-systeem;
6. door de samenwerking tussen Gemeente en Zuiveringschap de laagste maatschappelijke kosten kunnen worden bereikt;
7. door de samenwerking de deelnemers een duurzaam systeem van inzameling en zuivering kunnen realiseren dat goed handhaafbaar is;

Besluiten:

een gemeenschappelijke regeling te treffen onder de navolgende bepalingen:

CONCEPT

Artikel 1: Te behartigen belang

1. De regeling wordt getroffen in het belang van een doelmatige en duurzame sanering van ongezuiverde lozingen van afvalwater in het buitengebied

Artikel 2: Strekking van de regeling

1. Ter behartiging van het in artikel 1 genoemde belang zal Zuiveringschap een projectorganisatie oprichten.
2. De projectorganisatie heeft tot doel de sanering van huishoudelijke afvalwaterlozingen in het buitengebied van Limburgse gemeenten te coördineren, voor zover gemeenten hiervoor een gemeenschappelijke regeling met Zuiveringschap hebben getroffen.
3. De projectorganisatie zal daartoe:
 - standaarddocumenten en modelovereenkomsten opstellen,
 - levering en aanleg van IBA-systemen aanbesteden,
 - beheer en onderhoud van de IBA-systemen vormgeven,
 - aanleg van de systemen begeleiden.
4. De deelnemers zullen een samenwerkingsovereenkomst tekenen waarin de taken van de deelnemers en de daarmee samenhangende kosten beschreven zijn.

Artikel 3: Bevoegdheden

1. Gemeente wordt eigenaar van de aan te leggen IBA-systemen.
2. Gemeente zorgt voor het vestigen van zakelijk recht en voor overeenkomsten met de gebruikers van de IBA-systemen.
3. Gemeente bepaalt in welke percelen IBA-systemen zullen worden aangelegd.
4. Zuiveringschap wordt verantwoordelijk voor beheer, onderhoud en tussentijdse vervanging van onderdelen. Hiervoor wordt een overeenkomst gesloten tussen Gemeente en Zuiveringschap.
5. Voor vervanging van de volledige systemen of voor grootschalige aanpassingen, bijvoorbeeld als gevolg van nieuwe regelgeving, maken de deelnemers afspraken in de samenwerkingsovereenkomst tussen beide partijen.
6. Gemeente draagt zorg voor handhaving van het beleid voor lozingen van afvalwater in de bodem.
7. Zuiveringschap draagt zorg voor handhaving van het beleid voor lozingen op oppervlaktewater.

Artikel 4: Wijzigingen en beëindiging regeling

1. Voor wijziging van de regeling is de instemming vereist van beide deelnemers.
2. De regeling wordt aangegaan met ingang van voor de duur van jaar, met stilzwijgende verlenging voor een periode van 1 jaar, tenzij een van de deelnemers schriftelijk zes maanden voor het aflopen van de periode kenbaar maakt de regeling te willen beëindigen.

CONCEPT

Artikel 5: Geschillenbeslechting

1. Geschillen voortvloeiende uit deze regeling worden beslecht door het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg.
2. Van een geschil als bedoeld in artikel 28 lid 1 van de Wet Gemeenschappelijke regelingen is sprake indien een van de deelnemers zodanige mening is toegedaan.

Artikel 6: Bekendmaking

1. De regeling, alsmede besluiten tot wijziging of opheffing van de regeling worden aan het College van Gedeputeerde Staten van de Provincie Limburg verzonden.
2. De besturen van de deelnemers dragen op de gebruikelijke wijze zorg voor de bekendmaking van de regeling.
3. Deze regeling wordt aangehaald als: "Gemeenschappelijke regeling sanering buitengebied tussen Gemeente Helden en Zuiveringschap Limburg".

Aldus overeengekomen,

Datum:
Plaats

Datum:
Plaats:

Gemeente Helden
Drs. A.M.P. Kleijngeld
Burgemeester

Zuiveringschap Limburg
Ir. H.A. van Alderwegen
Voorzitter

CONCEPT

Samenwerkingsovereenkomst tussen Gemeente Helden en Zuiveringschap Limburg voor de Sanering van Afvalwaterlozingen in het Buitengebied

De ondergetekenden:

De gemeente Helden, gevestigd te Helden, vertegenwoordigd door de burgemeester de heer drs. A.M.P. Kleijngeld, en handelend met toestemming van de gemeenteraad, hierna te noemen "Gemeente"

en

Het Zuiveringschap Limburg, gevestigd te Roermond, vertegenwoordigd door de voorzitter de heer ir. H.A. van Alderwegen, en handelend met toestemming van het Algemeen Bestuur, hierna te noemen "Zuiveringschap"

tezamen ook wel aangeduid als "de deelnemers".

Overwegende dat:

1. Gemeente en Zuiveringschap een gemeenschappelijke Regeling hebben getroffen voor de sanering van ongezuiverde afvalwaterlozingen in het buitengebied, aangeduid als "Gemeenschappelijke Regeling Sanering Buitengebied tussen Gemeente Helden en Zuiveringschap Limburg";
2. Gemeente en Zuiveringschap in het kader van de gemeenschappelijk regeling onderling aanvullende afspraken dienen te maken;
3. Binnen de provincie Limburg gestreefd wordt naar zo breed mogelijke samenwerking tussen gemeenten en Zuiveringschap bij de sanering van het buitengebied;

Komen het navolgende overeen:

Artikel 1: Begrippen en definities

1. IBA-systeem: een systeem voor de individuele behandeling van afvalwater.
2. Gebruiker: de lozer van afvalwater op het IBA-systeem.
3. Perceeleigenaar: eigenaar van het perceel waarin het IBA-systeem wordt geplaatst.
4. Saneringsproject: de gezamenlijk aanpak door deelnemende Limburgse gemeenten en Zuiveringschap van de sanering van ongezuiverde afvalwaterlozingen in het buitengebied.

CONCEPT

Artikel 2: Verantwoordelijkheden en bevoegdheden

1. Gemeente bepaalt welke percelen voorzien worden van een IBA-systeem. Gemeente kiest voor deze percelen, uit oogpunt van milieurendement en gelijkheid, voor een IBA-systeem klasse III.
2. Gemeente is eigenaar van de IBA-systemen.
3. Gemeente sluit een gebruiksovereenkomst met gebruiker.
4. Gemeente vestigt zakelijk recht.
5. Gemeente voert de regie over contacten met gebruikers en perceeleigenaren.
6. Zuiveringschap is verantwoordelijk voor beheer, onderhoud en vervanging van onderdelen van de IBA-systemen en sluit hiervoor een overeenkomst met Gemeente.
7. Zuiveringschap besteedt de aanschaf en plaatsing van de IBA-systemen aan. IBA-systemen voor meerdere gemeenten kunnen hierbij worden gecombineerd tot één cluster.
8. Zuiveringschap selecteert de beste inschrijver, gelet op maximale afstemming en schaalvoordeel binnen de provincie en gelet op de voorkeuren van de betrokken gemeenten.
9. Zuiveringschap begeleidt de aanleg en draagt zorg voor kwaliteitsborging, onder meer door toezicht bij levering en plaatsing.
10. Zuiveringschap besteedt beheer, onderhoud en vervanging van onderdelen van IBA-systemen aan c.q. voert deze taak zelf uit.
11. Indien grootschalige aanpassing van aanwezige IBA-systemen vereist is, bijvoorbeeld als gevolg van wijziging van regelgeving, maken Gemeente en Zuiveringschap afspraken over de aanpak en de wijze van financieren.
12. Ruim voordat de IBA-systemen zijn afgeschreven, doch uiterlijk 1 januari 2025, maken Gemeente en Zuiveringschap afspraken over de aanpak en financiering van de vervanging.

Artikel 3: Uitvoering

1. Gemeente en Zuiveringschap wijzen op bestuurlijk en operationeel niveau een eerstverantwoordelijke aan voor het saneringsproject
2. Zuiveringschap coördineert het saneringsproject.
3. Zuiveringschap stelt een coördinatieteam in met vertegenwoordigers van een aantal gemeenten, die bij de gezamenlijke sanering betrokken zijn, teneinde afstemming te verkrijgen tussen de doelstellingen van de gemeenten en die van Zuiveringschap.
4. Zuiveringschap stelt modelovereenkomsten op, verzorgt informatiemateriaal en voert overigens saneringsactiviteiten uit die door een centrale aanpak doelmatig kunnen worden opgepakt.
5. Zuiveringschap informeert de betrokken gemeenten over de inhoudelijke en financiële voortgang van het project.
6. Zuiveringschap verkent en stimuleert de mogelijkheden voor verkrijgen van subsidies c.q. bijdragen van provincie, centrale overheid en Europese Unie.

CONCEPT

Afhankelijk van de subsidievoorschriften vraagt Gemeente c.q. Zuiveringschap de subsidie aan.

Artikel 4: Financiën levering en plaatsing

1. Facturen voor levering en plaatsing worden op naam van Gemeente gesteld.
2. Facturen worden vooraf door Zuiveringschap gecontroleerd op juistheid.
3. Facturen zijn exclusief bedongen staffelkortingen.
4. De investeringskosten voor levering en plaatsing worden geraamd op maximaal euro per IBA-systeem. Zonder toestemming van Gemeente mag door Zuiveringschap geen hogere verplichting worden aangegaan.

Artikel 5: Financiën beheer, onderhoud en vervanging van onderdelen

1. De kosten voor beheer, onderhoud en vervanging van onderdelen zijn voor rekening van Zuiveringschap.
2. Gemeente levert een financiële bijdrage aan Zuiveringschap voor de kosten van beheer, onderhoud en vervanging van onderdelen. Deze bijdrage bedraagt 85 euro per jaar per IBA-systeem in 2003. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met het CBS prijsindexcijfer voor grond-, water- en wegenbouw ('aanleg riolering'). De eerste betaling aan Zuiveringschap vindt plaats in het jaar na aanleg van de IBA-systemen.
3. Kosten als gevolg van onjuist gebruik van het IBA-systeem zijn voor rekening van de gebruiker. Gemeente neemt hiervoor een bepaling op in de gebruikersovereenkomst.

Artikel 6: Coördinatiekosten en verrekening

1. Voor de coördinatie van de sanering betaalt Gemeente aan Zuiveringschap een vergoeding per IBA-systeem. Deze vergoeding is gebaseerd op de werkelijk gemaakte kosten, maar zal niet meer bedragen dan euro per IBA-systeem.
2. Bij afronding van het saneringsproject binnen de provincie Limburg wordt de gerealiseerde staffelkorting per IBA-systeem bepaald.
3. Bij afronding van het saneringsproject stuurt Zuiveringschap aan Gemeente:
 - een factuur voor de coördinatiekosten (artikel 6, lid 1)
 - een creditnota voor gerealiseerde staffelkorting (artikel 6, lid 2)
 - een creditnota voor eventueel door Zuiveringschap ontvangen subsidiegelden (artikel 3, lid 6).
4. Indien de periode tussen de afronding van de sanering in Gemeente en de afronding van het saneringsproject meer dan een half jaar bedraagt, zal Zuiveringschap aan Gemeente een voorlopige verrekennota zenden, als omschreven in voorgaand lid.

CONCEPT

Artikel 7: Wijzigingen en beëindiging van de overeenkomst

1. Voor wijziging van de overeenkomst is de instemming vereist van beide deelnemers.
2. De overeenkomst wordt aangegaan voor de periode tot 1 januari 2025, met stilzwijgende verlenging voor een periode van 1 jaar, tenzij een van de deelnemers schriftelijk zes maanden voor het aflopen van de periode kenbaar maakt de regeling te willen beëindigen.

Artikel 8: Geschillenbeslechting

1. Geschillen voortvloeiende uit deze regeling worden beslecht door
2. Van een geschil is sprake indien een van de deelnemers zodanige mening is toegedaan.

Artikel 9: Bekendmaking

1. De besturen van de deelnemers dragen op de gebruikelijke wijze zorg voor de bekendmaking van de overeenkomst.
2. Deze overeenkomst wordt aangehaald als: "Samenwerkingsovereenkomst tussen Gemeente Helden en Zuiveringschap Limburg voor de sanering van ongezuiverde afvalwaterlozingen in het buitengebied".

Aldus overeengekomen,

Datum:
Plaats

Datum:
Plaats:

Gemeente Helden
Drs. A.M.P. Kleijngeld
Burgemeester

Zuiveringschap Limburg
Ir. H.A. van Alderwegen
Voorzitter

BEKOSTIGINGSBESLUIT

Betreffende ongezuiverde lozingen in het buitengebied in de Gemeente Helden

De raad van de gemeente Helden

Overweegt

Dat de wettelijke basis voor dit bekostigingsbesluit wordt gevormd door art. 222 van de Gemeentewet (Gem.w.), art. 42 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) en de daarop gebaseerde Exploitatieverordening Gemeente Helden 1997.

Dat de reden voor dit besluit is dat de gemeente Helden op grond van de "Exploitatieverordening gemeente Helden 1997" verplicht is om, vóórdat met de werkzaamheden in verband met aanleg riolering en IBA-systemen wordt gestart, een kostenverhaalbesluit te nemen ten einde in de toekomst kostenverhaal te kunnen toepassen.

en

Besluit

1. Vast te stellen het gebied waarbinnen riolering en IBA-systemen worden aangelegd van totnogtoe niet op het gemeentelijke rioleringsnet aangesloten panden. In dit gebied bevinden zich onroerende zaken die gebaat worden door te treffen voorzieningen van openbaar nut ('riolering en IBA') die, door of met medewerking van de gemeente worden aangelegd. Bedoelde voorzieningen van openbaar nut staan hieronder nader omschreven. Het bedoelde gebied staat aangegeven op de bij dit bekostigingsbesluit behorende gewaarmerkte kaart (**bijlage 1**);
2. Dat het verhaal van kosten van voorzieningen van openbaar nut zal plaatsvinden op basis van een gebruikersovereenkomst welke aan betrokken eigenaars, bezitters of beperkt gerechtigden zal worden aangeboden. In gevallen waarin het sluiten van een gebruikersovereenkomst niet mogelijk blijkt, zullen de kosten via de heffing van een baatbelasting krachtens art. 222 van de Gemeentewet worden verhaald;
3. Wanneer tot kostenverhaal via baatbelasting wordt overgegaan, bedraagt deze per gebaat onroerend object € 2.268,90;
4. Dat de kosten van voorzieningen als bedoeld onder 1 in ieder geval omvatten:
 - a. de aanleg van IBA-systemen en rechtstreeks met de aanleg van deze voorzieningen verband houdende werken;
 - b. de aanleg van riolering, pompputten, schakelkasten, IBA-systemen, bestrating en andere rechtstreeks met de aanleg van deze voorzieningen verband houdende werken;
 - c. de aanleg of herinrichting van groenvoorzieningen en wegbermen;
 - d. de aanleg of herplaatsing van openbare verlichting, brandkranen met aansluitingen;
 - e. het verrichten van bodemonderzoek en sanering en het eventueel treffen van overige milieutechnische maatregelen ter uitvoering van de aanleg van de onder b t/m d genoemde voorzieningen;
 - f. de vestiging van zakelijke rechten, voorzover nodig voor adequaat beheer en instandhouding van de voorzieningen als onder 1 bedoeld;
5. Dat bij de berekening van de exploitatiebijdrage wordt uitgegaan van het door uw raad reeds gevoteerde krediet van € 2.150.000,-.

Dit besluit wordt bekend gemaakt overeenkomstig de artikelen 139 tot en met 144 van de Gemeentewet.

De inhoud van dit besluit kan worden aangehaald als "bekostigingsbesluit ongezuiverde lozingen buitengebied gemeente Helden".

Voor u ter inzage gelegd:

- Overzichtskaart, behorend bij dit bekostigingsbesluit.
- Kostenraming project;

Panningen, 25 maart 2003

Burgemeester en wethouders van Helden,

dhr. W. Evers,
secretaris

drs. A.M.P. Kleijngeld
burgemeester

Aldus vastgesteld door de raad van Helden in zijn openbare vergadering van 28 april 2003.

mevr. T.E. Borsboom-Hoekstra,
griffier

drs. A.M.P. Kleijngeld
voorzitter

Beleidsnotitie IBA's

Definitief

**Sanering van ongezuiverde lozingen van huishoudelijk
afvalwater in het buitengebied middels /ndividuele systemen
voor de *Behandeling van Afvalwater***

Projectnummer 8014

Panningen, 28 maart 2003

Ing. R.W. Knauf
Afdeling Nieuwe Werken

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	3
1.1	AANLEIDING.....	3
1.2	DOEL VAN DE NOTITIE	4
2	REGELGEVING EN BELEID	5
2.1	REGELGEVING	5
2.2	BELEID GEMEENTE HELDEN	7
2.3	KWALITEIT IBA'S	8
3	SUBSIDIES.....	9
3.1	NUBL-SUBSIDIE.....	9
3.2	POP-SUBSIDIE	9
4	WATERKETEN LIMBURG	10
4.1	AANLEIDING PILOT	10
4.2	SAMENWERKING.....	10
4.2.1	<i>Algemeen.....</i>	<i>10</i>
4.2.2	<i>Samenwerkingsvorm gemeente en waterkwaliteitsbeheerder</i>	<i>11</i>
4.2.3	<i>Perspectief vanuit de burger</i>	<i>11</i>
4.2.4	<i>Lozingen van bedrijfsafvalwater.....</i>	<i>13</i>
4.2.5	<i>Nieuwbouw na 1 januari 2005</i>	<i>13</i>
5	KOSTEN	14
5.1	MAATSCHAPPELIJK KOSTEN	14
5.2	KOSTEN BIJ VERSCHILLENDE VERHOUDINGEN IBA'S EN DRUKRIOLERING	16
5.3	ELEKTRICITEITSKOSTEN	19
5.4	CONCLUSIE.....	19
6	COMMUNICATIE EN PLANNING.....	20

Bijlage 1:	Concept Overeenkomst Opstalrecht;
Bijlage 2:	Concept Overeenkomst Gebruik IBA-systeem;
Bijlage 3:	Management samenvatting pilotproject IBA's Waterketen Limburg.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Binnen de gemeente Helden zijn nog circa 275 panden in met name het buitengebied niet gerioleerd. Vanaf 1 januari 2005 is het bij wet verboden om niet of onvoldoende gezuiverd afvalwater te lozen op of in de bodem of op oppervlaktewater.

Volgens de huidige regelgeving dient de gemeente zorg te dragen voor een aansluitmogelijkheid van deze panden op de riolering mits deze aansluitingen uit oogpunt van kosten doelmatig zijn. De sanering van de lozingen waarvoor het uit financieel oogpunt ondoelmatig is te rioleren kan plaatsvinden middels een zogenaamde IBA, een *Individueel systeem voor de Behandeling van Afvalwater*.

Op initiatief van Waterketen Limburg, een projectorganisatie om de voordelen van samenwerking binnen de Limburgse waterketen te onderzoeken, is in november 2001 het pilotproject IBA's gestart. Het primaire doel van het pilotproject is de sanering van ongezuiverde lozingen van huishoudelijk afvalwater met als uitgangspunt een gelijke dienstverlening voor alle burgers en het aandragen van een duurzame oplossing tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Binnen de pilot is daarom ook gekeken naar mogelijke samenwerkings- en organisatievormen waarbij de continuïteit en de kwaliteit van de te treffen voorzieningen is gewaarborgd.

Naast de gemeente Helden hebben aan de pilot deelgenomen de gemeente Horst aan de Maas, de gemeente Meerlo-Wanssum, het Zuiveringschap Limburg en de Provincie Limburg.

De eerste resultaten van de pilot zijn op 9 januari 2003 gepresenteerd aan de commissie Ruimte en Sport. De commissie heeft in deze vergadering aangegeven de lijn conform het raadsbesluit van 29 januari 2001 te volgen en alle burgers te ontzorgen en gelijk te behandelen. De commissie heeft zich tevens positief uitgesproken om de sanering van ongezuiverde lozingen gezamenlijk met andere betrokken overheidsinstanties op te pakken en te kiezen voor een duurzame oplossing door het realiseren van IBA klasse III-systemen met een vergelijkbaar zuiveringsrendement als een centrale rioolwaterzuivering.

Daarnaast heeft de commissie aangegeven thans vraagtekens te zetten bij de betrouwbaarheid van IBA-systemen. In dit kader heeft de commissie verzocht om aanvullende berekeningen om de keuze ten aanzien van het aantal IBA's ten opzichte van het aantal panden die voorzien worden van een aansluiting op de drukriolering te heroverwegen. Deze berekeningen zijn in onderhavige notitie opgenomen.

1.2 Doel van de notitie

Het doel van deze notitie is te komen tot een definitieve besluitvorming inzake de aanpak van de sanering van ongezuiverde lozingen van huishoudelijk afvalwater middels IBA's.

In deze notitie worden allereerst de regelgeving en de nieuwe inzichten dienaangaande bondig omschreven (hoofdstuk 2). Tevens wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de ontwikkelingen en de betrouwbaarheid van de IBA's. In hoofdstuk 3 komt de subsidie aan bod en de gevolgen die dit heeft voor de planning. Vervolgens worden in hoofdstuk 4 de resultaten van de pilot in het kader van de Waterketen Limburg omschreven inclusief de gekozen samenwerkingsvorm en de gevolgen hiervan voor de burger.

In hoofdstuk 5 worden de door de commissie Ruimte & Sport verlangde aanvullende berekeningen gepresenteerd inclusief de financiële consequenties van een uiteindelijke keuze. In hoofdstuk 6 wordt kort ingegaan op de communicatie en de planning.

2 Regelgeving en beleid

2.1 Regelgeving

De regelgeving inzake de sanering van ongezuiverde lozingen in het buitengebied is vrij complex. Zeker voor de burger is deze niet transparant. Het zijn meerdere wetgevingen en ook meerdere instanties waarmee de burger te maken heeft.

In de *Wet milieubeheer* (Wm) is geregeld dat de gemeente de zorgplicht heeft voor het doelmatig inzamelen van het afvalwater binnen het gemeentelijk grondgebied. Deze zorgplicht houdt in dat de gemeente in beginsel alle percelen een aansluiting op het riool moet aanbieden. Indien aansluitingen op de riolering niet meer doelmatig zijn dan kan de provincie de gemeente ontheffen van haar verantwoordelijkheid tot aanleg van riolering. De verantwoordelijkheid van de sanering komt dan bij de burger te liggen. Zowel de gemeente als de waterkwaliteitsbeheerder, het Zuiveringschap Limburg, hebben dan een taak als handhaver; de gemeente in geval van lozingen in of op de bodem, de kwaliteitsbeheerder ingeval van lozingen op oppervlaktewater.

In het provinciale rioleringsbeleid zijn omslagbedragen opgenomen. Indien de gewogen rioolaansluitkosten voor een perceel hoger zijn dan het omslagbedrag dan wordt geacht dat het milieuvoordeel niet opweegt tegen de kosten en dat daarom de aansluiting ondoelmatig is. De geldende omslagbedragen voor lozingen in niet kwetsbare en (zeer)kwetsbare gebieden zijn € 6.807,00 respectievelijk € 11.345,00.

Het moge duidelijk zijn dat een uitvoering conform bovengeschetste regelgeving zal leiden tot grote problemen bij de handhaving. Verder is het op zijn zachts uitgedrukt merkwaardig dat ter zake kundige overheden (gemeente en waterkwaliteitsbeheerder) hun taak om financiële gronden niet oppakken en vervolgens overlaten aan de minst ter zake kundige partij, de burger.

In de *Woningwet* is geregeld dat de burgers die op een redelijke afstand tot het openbare riool liggen verplicht zijn aan te sluiten op dit riool. Agrarische bedrijven zijn deels uitgezonderd. In het navolgende wordt hierop teruggekomen.

In de *Wet Bodembescherming* (Wbb) is het Lozingenbesluit bodembescherming opgenomen. In beginsel is het verboden afvalwater te lozen in de bodem. Een uitzondering wordt gemaakt indien de riolering niet tot op redelijke afstand van het perceel is aangelegd. De wet biedt dan de mogelijkheid te lozen middels verbeterde septictanks en infiltratievoorzieningen. De gemeente is belast met de handhaving van deze wet. De gemeente dient richting burger op te treden indien na 1 januari 2005 geen voorziening is getroffen en dient vervolgens de goede werking van de voorzieningen te controleren.

De *Wet Verontreiniging oppervlaktewater (Wvo)* regelt middels een vergunningenstelsel de lozingen op het oppervlaktewater. Indien in het buitengebied het riool op grote afstand van het perceel ligt dan is het toegestaan voor lozingen niet groter dan 5 of 10 inwoner equivalenten via een septic-tank met een inhoud van 6 m³ respectievelijk 12 m³ (IBA klasse I) te lozen op het oppervlaktewater. In het kader van de Wvo is het mogelijk dat de waterkwaliteitsbeheerder bij lozingen op wateren met een hogere kwaliteitsdoelstelling nog nadere eisen stelt aan de standaard voorziening. In dit geval wordt een systeem met een hoger zuiveringsrendement voorgeschreven. Bijvoorbeeld een IBA klasse II. Een IBA klasse III heeft het hoogste zuiveringsrendement en is vergelijkbaar met een aansluiting op de riolering.

2.2 Beleid gemeente Helden

Zoals vermeld wordt met voornoemde regelgeving een ongelijkheid gecreëerd tussen de burgers die al of niet de mogelijkheid hebben aan te sluiten op een riolering. Burgers aangesloten op het riool zijn geheel ontzorgd en betalen hiervoor aan de gemeente rioolrecht en aan de kwaliteitsbeheerder de zuiveringslasten.

Burgers die geen mogelijkheid hebben aan te sluiten op het riool dienen een lozingsvoorziening te treffen die qua kosten sterk afhankelijk is van het relevante wettelijke regime (Wbb of Wvo) en van de geografische ligging (al of niet in een kwetsbaar gebied). Met andere woorden de kosten voor de burger zijn sterk afhankelijk van omstandigheden waar hij zelf geen invloed op heeft.

Bovenstaand is de reden geweest dat de gemeenteraad bij raadsbesluit van 29 januari 2001 reeds de keuze heeft gemaakt alle burgers te ontzorgen. Daar waar aanleg van riolering conform het provinciale rioleringsbeleid niet doelmatig is, worden de percelen in de gelegenheid gesteld deel te nemen aan een IBA-project. De raad heeft hiermee dus afgezien van de mogelijkheid ontheffing aan te vragen voor de zorgplicht.

	Aantal	Kosten
Drukriool	85	€ 775.000
IBA's	165	€ 1.445.000
Totale aanlegkosten		€ 2.220.000

Tabel 1: Raadsbesluit 29 januari 2001; prijspeil 2000

De minister van VROM heeft op 4 maart 2002 een notitie naar de Tweede Kamer gestuurd waarin hij de actoren rondom deze problematiek vraagt te komen tot samenwerking, en wel zodanig dat de burgers in het buitengebied worden ontzorgd. Hij dicht hiertoe de gemeenten een regisseursrol toe. De minister is voornemens de verbrede zorgplicht in de wet vast te leggen. Procedureel vergt dit nog de nodige tijd. De sanering vóór 1 januari 2005 kan hierop niet wachten. Deze gezamenlijke aanpak kan alleen op basis van consensus.

Ook indien er overeenstemming is tussen de overheden (lees gemeente en kwaliteitsbeheerder) over een gezamenlijke aanpak dan nog is het de burger die kiest of hij van deze gezamenlijke aanpak gebruik maakt of dat hij zelf de sanering ter hand neemt.

2.3 Kwaliteit IBA's

Het milieurendement van de gecertificeerde IBA klasse III-systemen komt praktisch overeen met de behandeling van het afvalwater in regionale zuiveringsinstallaties. Voor de certificering van de verschillende IBA's zijn door het KIWA beoordelingsrichtlijnen opgesteld. De certificering bestaat uit twee onderdelen; het attest en het productcertificaat.

Voor het behalen van het attest moet een systeem een half jaar verschillende proeven doorlopen. Afwisselend wordt het systeem onderbelast, overbelast en uiteindelijk tijdelijk niet belast (vakantieproef) met zowel sterk als licht vervuild water. De attestering vindt plaats door TNO en het Van Hall Instituut. Per 15 maart 2003 zijn 2 IBA klasse III-systemen door KIWA gecertificeerd. Verwacht wordt dat binnen afzienbare termijn nog minimaal 2 systemen worden gecertificeerd.

Met de certificering van IBA's is in grote mate de onzekerheid over de betrouwbaarheid en bedrijfszekerheid van IBA's weggenomen. Voor de burger betekent een aansluiting op een IBA dat hij nagenoeg dezelfde afvalstoffen mag lozen dan bij een aansluiting op de riolering. Met het verschil dat het lozen van giftige stoffen op een IBA direct (en tijdelijk) gevolgen kan hebben voor het zuiveringsrendement. Bij lozingen op de riolering zijn overtreders moeilijker op te sporen.

Aanvullend kan nog worden gesteld dat leveranciers uiteraard dienen te voldoen aan de door de gemeente en het zuiveringsschap verlangde garantiebepalingen ten aanzien van de werking en de bedrijfszekerheid.

Foto 1: IBA-testhal Van Hall Instituut te Leeuwarden

3 Subsidies

3.1 NUBL-subsidie

De sanering van de ongezuiverde lozingen in het buitengebied maakt onderdeel uit van het uitvoeringsprogramma Helden-Maasbree. In dit kader is een subsidiebedrag gereserveerd van € 145.210,00. Deze zogenaamde NUBL-bijdrage heeft betrekking op maximaal 64 panden die worden voorzien van een IBA en wordt pas afgerekend nadat er een provinciale ontheffing is ontvangen voor aansluiting van de betreffende panden op de riolering.

De afhandeling van deze NUBL-subsidie wordt gecoördineerd door de Milieucoöperatie Peel & Maas. In verband met de NUBL-subsidie dient de sanering voor 1 oktober 2004 te zijn gerealiseerd. De aanvraag om vaststelling van de subsidie moet uiterlijk op genoemde datum zijn ingediend. De aanvraag moet worden vergezeld van een inhoudelijk en financieel verslag van het project inclusief accountantsverklaring.

3.2 POP-subsidie

In het kader van het Plattelandsontwikkelingsplan Nederland is in december 2002 een definitieve subsidieaanvraag ingediend bij de Provincie Limburg. De subsidieaanvraag is door de provincie inhoudelijk getoetst en door het college van Gedeputeerde Staten voorgedragen aan de Dienst Landelijk Gebied (POP-betaalorgaan) om namens de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij over het project te beschikken. De Dienst Landelijk Gebied dient uiterlijk medio mei op de aanvraag te beschikken.

Informeel is door de provincie medegedeeld dat de maximale POP-subsidie € 245.000,00 bedraagt. De POP-subsidie heeft betrekking op het maximale investeringsbedrag voor 165 panden die worden voorzien van een IBA klasse III.

In de eerste concept subsidieaanvraag bij de provincie in oktober 2002 is aangegeven dat in 2003 circa 70 IBA's (40%) zullen worden gerealiseerd. De overige IBA's zijn gepland voor 2004 (40%) en 2005 (20%). Voorwaarde voor een tijdige afhandeling van de te declareren projectuitgaven is dat de gemaakte kosten met de daarmee samenhangende betalingsbewijzen voor uiterlijk 31 augustus van elk lopende kalenderjaar zijn ingediend bij het POP-betaalorgaan. Indien de genoemde bescheiden na de genoemde datum van 31 augustus worden ingediend kan het POP-betaalorgaan niet meer instaan voor een tijdige afhandeling. Hierdoor kan de POP-subsidie ten laste van het lopende maar ook van het daaropvolgende POP-boekjaar in gevaar komen.

Om de POP-subsidie veilig te stellen moeten dus voor 31 augustus 2003 circa 70 (40%) van de geplande IBA's zijn gerealiseerd en afgerekend.

4 Waterketen Limburg

4.1 Aanleiding en conclusie pilot IBA's

Op 10 december 2001 heeft de ondertekening plaatsgevonden van de "Intentieverklaring samenwerking in de waterketen". Alle actoren op het gebied van de waterketen in Limburg, waaronder de gemeente Helden, hebben deze intentieverklaring getekend. Onder leiding van de Stuurgroep Waterketen Limburg zijn ter onderbouwing van de stelling dat samenwerking in de waterketen financiële en/of kwalitatieve voordelen biedt een drietal pilotprojecten uitgezet, waaronder de pilot IBA's. De resultaten van deze pilots zijn op 28 november 2002 gepresenteerd in Thorn.

Uit de resultaten van de pilot kan geconcludeerd worden dat het gelijkheidsbeginsel volledig is door te voeren. Alle burgers worden door de overheid ontzorgd en betalen daarvoor dezelfde heffingen. Wordt gekozen voor een IBA klasse III (hoogste zuiveringsrendement) dan wordt zowel financieel als technisch een vergelijkbare voorziening geboden. Als tweede conclusie wordt genoemd een kostenbesparing van 8% die samenwerking op provinciaalniveau oplevert.

4.2 Samenwerking

4.2.1 Algemeen

Naast het feit dat een gezamenlijke (gemeenten en waterkwaliteitsbeheerder) aanpak door z'n schaalgrootte financiële voordelen biedt zijn er nog een aantal argumenten die pleiten voor samenwerking, te weten:

- Het *gelijkheidsbeginsel* kan worden gehanteerd nl. de burger die loost op een IBA zal hetzelfde betalen als de burger die loost op het riool.
- De gemeenten en de waterkwaliteitsbeheerder zijn verantwoordelijk voor respectievelijk de inzameling en zuivering van het afvalwater. Een IBA combineert beide taken. Het is dan ook een *maatschappelijke verantwoordelijkheid* om dit samen op te pakken.
- De handhaving behoort tot de taak van de gemeente (bodemlozers) en de waterkwaliteitsbeheerder (oppervlaktewaterlozers). Door het beheer en het onderhoud zelf ter hand te nemen is de *handhaving* eenvoudiger.
- Het rendement van de wettelijk minimaal benodigde voorzieningen (in niet kwetsbaar gebied IBA klasse I) is beperkt. Door de gezamenlijke aanpak is het mogelijk een systeem met het hoogste rendement (IBA klasse III) in te zetten. Dit betekent een verbetering van het *milieurendement*.
- De sanering dient op 1 januari 2005 te zijn afgerond. Door een gecoördineerde gezamenlijke is deze *deadline* (mogelijk) haalbaar.

Ook in den lande is een duidelijke tendens waarneembaar dat de gemeenten en de waterkwaliteitsbeheerder de handen ineenslaan om dit probleem tijdig en afdoende te tackelen.

4.2.2 Samenwerkingsvorm gemeente en waterkwaliteitsbeheerder

Als resultaat van de pilot wordt het volgende samenwerkingsmodel voorgesteld:

- de IBA's worden op kosten van de gemeente aangelegd en blijven ook eigendom van de gemeente;
- de exploitatie (beheer en onderhoud) wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de waterkwaliteitsbeheerder. De gemeente draagt jaarlijks € 85,00 per IBA bij in de onderhoudskosten;
- de waterkwaliteitsbeheerder coördineert de aanleg van de IBA's. De waterkwaliteitsbeheerder draagt tevens zorg voor de aanbesteding en de voorfinanciering. Samen met de waterkwaliteitsbeheerder wordt een IBA-systeem geselecteerd;
- de regierol m.b.t. de communicatie richting de burger blijft bij de gemeente. De gemeentelijke projectleider zal tijdens de uitvoering deel uitmaken van de directie UAV.

Met dit model wordt beoogd dat:

- de burgers volledig worden ontzorgd;
- de burgers met een IBA dezelfde kosten in rekening worden gebracht als de burgers aangesloten op het riool. De gemeente int het rioolrecht en de waterkwaliteitsbeheerder de Wvo heffing.

Naast genoemde heffingen verlangt de gemeente van de burger een bijdrage in de eerste aanleg van de IBA. De hoogte van deze eenmalige bijdrage is door de raad reeds vastgesteld op € 2.268,90. Deze bijdrage is gelijk aan de bijdrage die wordt verlangd bij een aansluiting op de drukriolering.

Om de samenwerking te verankeren wordt met het Zuiveringschap Limburg een Gemeenschappelijke Regeling aangegaan. Met een gemeenschappelijke regeling kan maatwerk per gemeente worden geleverd waarbij gebruik wordt gemaakt van fiscale voordelen.

Op basis van de gemeenschappelijke regeling wordt een samenwerkingsovereenkomst afgesloten waarin de verschillende aspecten van de samenwerking nader worden uitgewerkt. Zowel de concept Gemeenschappelijke Regeling als de concept Samenwerkings-overeenkomst dienen expliciet door de raad te worden vastgesteld.

4.2.3 Perspectief vanuit de burger

Uiteindelijk is het de burger die de keuze maakt of een eigen voorziening te creëren of gebruik te maken van de verbreding van de zorgplicht (gezamenlijke aanpak).

Puur vanuit financieel oogpunt gezien kan het voor de burger -en zeker ingeval van enige zelfwerkzaamheid door deze burger en de lozing plaatsvindt in niet kwetsbaar gebied-

aantrekkelijk zijn een eigen voorziening te treffen. In dit geval zal de burger veelal kiezen voor een voorziening die voldoet aan het wettelijk minimum.

Toch blijkt in de praktijk dat vele burgers zullen kiezen voor een aanpak waarbij zij geheel worden ontzorgd. Met name het gelijkheidsbeginsel waarbij de burgers aangesloten op het riool en de burgers aangesloten op een IBA III gelijk worden behandeld spreekt aan. Dit geldt ook voor toekomstige ontwikkelingen waarbij de lozingseisen kunnen wijzigen.

Concreet betekent deelname aan het IBA project voor de burger:

- De panden die niet worden gerioleerd kunnen deelnemen aan het IBA-project en worden dan voorzien van een IBA klasse III-systeem (kwalitatief en financieel vergelijkbaar met riolering);
- De gemeente legt de IBA aan en wordt eigenaar. Op grond hiervan kan de gemeente rioolrecht heffen. Indien de IBA op particulier terrein wordt aangelegd zal een zakelijk recht worden gevestigd. De benodigde Overeenkomst Opstalrecht is in concept opgenomen in bijlage 1;
- Met de perceelseigenaren die willen deelnemen aan het project wordt een gebruikersovereenkomst afgesloten. De concept Overeenkomst gebruik IBA-systeem is in bijlage 2 opgenomen;
- De burger draagt in de aanlegkosten een eenmalig bedrag van € 2.268,90 bij, gelijk aan de bijdrage voor een aansluiting op de drukriolering. Om bij de aanleg van drukriolering tot kostenverhaal over te kunnen gaan dient de gemeenteraad een bekostigingsbesluit inzake vast te stellen. Het bekostigingsbesluit is separaat bijgevoegd;
- Het verleggen van leidingen op eigen terrein voor de aansluiting op de IBA dient te geschieden door en voor rekening van de perceelseigenaar. Bij het vaststellen van de eigen bijdrage is rekening gehouden met deze kosten;
- Het beheer en onderhoud van de IBA's wordt primair uitgevoerd door het zuiveringschap. Het zuiveringschap kan hiervoor de reguliere verontreinigingsheffing opleggen. De gemeente draagt jaarlijks € 85,00 per IBA bij in de onderhoudskosten;
- De burger is verantwoordelijk voor een goed gebruik van de voorziening;
- Voor de samenwerking wordt een in principe eeuwigdurende overeenkomst afgesloten met het zuiveringschap op basis van een lichte gemeenschappelijke regeling waarbij maatwerk per gemeente kan worden geleverd.
- Alle consequenties tengevolge van onvoldoende functioneren van IBA's of aangescherpte eisen in de toekomst zijn voor rekening van de deelnemende overheden.

Burgers die niet deelnemen aan het IBA project dienen zelf zorg te dragen voor een voorziening. De gemeente draagt niet bij in de kosten. Indien burgers ervoor kiezen zelf een voorziening aan te leggen is het beheer en onderhoud voor eigen verantwoording en voor eigen rekening. Tevens dienen zij met een nader te bepalen frequentie aan te tonen dat hun IBA voldoet aan de hieraan gestelde eisen.

4.2.4 Lozingen van bedrijfsafvalwater

Het saneren van ongezuiverde lozingen van bedrijfsafvalwater blijft maatwerk. Veelal is bedrijfsafvalwater door de hoeveelheid en de samenstelling niet geschikt om te zuiveren middels een IBA.

Spoelwater van melkinstallaties vormt hier een uitzondering op. Deze afvalwaterstroom wordt momenteel meestal geloosd op gierkelders en vervolgens over het land uitgereden. Dit is en blijft toegestaan. Afhankelijk van de manier van reinigen van de melkinstallatie kan het spoelwater van 1 of meer spoelgangen samen met het huishoudelijk afvalwater door een IBA-systeem worden gezuiverd. Van belang is onder andere welke, in welke mate en bij welke spoelgang ontsmettingsmiddelen worden gebruikt. Daarnaast speelt de temperatuur van het water een rol en de te lozen hoeveelheid.

Door de geaccrediteerde onderzoeksinstellingen zijn nog geen IBA's getest op een belasting met melkspoelwater. Wel zijn positieve praktijkervaringen bekend.

Om het voor agrariërs financieel aantrekkelijker te maken deel te nemen aan het IBA-project wordt voorgesteld om daar waar het zuiveren van bedrijfsafvalwater middels een IBA technisch mogelijk is dit afvalwater aan te sluiten op de IBA. Tot een maximale belasting van de IBA van 6 inwoner equivalenten (circa 900 liter) per etmaal wordt dan geen extra bijdrage verlangd. Onderdelen die extra moeten worden aangelegd zoals een eventuele vetvangput komen voor rekening van de perceelseigenaar.

Uitdrukkelijk wordt nogmaals vermeld dat het saneren van bedrijfsafvalwater in elk geval maatwerk blijft.

4.2.5 Nieuwbouw na 1 januari 2005

Nieuwbouw in het buitengebied na 1 januari 2005 moet zelf zorgdragen voor de aanleg en het beheer en onderhoud van een IBA of betalen de werkelijke kosten voor een aansluiting op de drukriolering.

5 Kosten

5.1 Maatschappelijk kosten

Op verzoek van de commissie Ruimte & Sport is een contante waarde berekening uitgevoerd om inzicht te krijgen in de totale maatschappelijke kosten over 100 jaar. In de tabel op de volgende pagina is de berekening met een drietal verschillende uitgangspunten (A, B, en C) weergegeven.

Indien bij de berekening wordt uitgegaan van een levensduur van een IBA van 25 jaar (conform de beoordelingsrichtlijn van het KIWA) en jaarlijkse onderhoudskosten van € 395,00 dan volgt uit deze berekening dat vanaf een aansluitbedrag van € 13.185,00 de aanleg van IBA's maatschappelijk goedkoper is.

De levensduur van IBA systemen is door het KIWA laag geschat en zal bouwkundig naar verwachting gelijk zijn aan die van drukriolering, omdat nagenoeg dezelfde materialen worden toegepast. Onder B is dezelfde berekening uitgevoerd met een levensduur van 50 jaar. Uit deze berekening volgt dat vanaf een aansluitbedrag van € 10.450,00 de aanleg van IBA's maatschappelijk goedkoper is.

In berekening A en B wordt rekening gehouden met de totale maatschappelijk kosten. Omdat ten aanzien van het beheer en onderhoud van IBA-systemen maar € 85,00 voor rekening van de gemeente komt is onder C de berekening uitgevoerd met de jaarlijkse onderhoudskosten van € 85,00. Uit deze berekening volgt dat vanaf een aansluitbedrag van € 4.100,00 de aanleg van IBA's *voor de gemeente* goedkoper is.

De jaarlijkse kosten voor beheer en onderhoud van drukriolering bedragen € 240,00. Het zuiveringschap heeft aangegeven niet bij te dragen in de kosten voor aanleg en onderhoud van riolering.

Totale maatschappelijke kosten investeringen en beheer & onderhoud										
Uitgangspunten:										
	A	B	C							
investering riolering	13.185	10.450	4.100	(€)						
onderhoud riolering	240	240	240	(€/jaar)						
levensduur										
bouwkundig	50	50	50	(jaar)						
levensduur										
electra/mech.	20	20	20	(jaar)						
percentage										
electra/mech.	15%	15%	15%	(%)						
investering IBA	7.890	7.890	7.890	(€)						
onderhoud IBA	395	395	85	(€/jaar)						(inclusief vervangen onderdelen)
Levensduur	25	50	50	(jaar)						
rentepercentage	4%	4%	4%	(%/jaar)						(exclusief inflatie)
Contante waarde factor										
- bouwkundig	1,14	1,14	1,14		1	0,14				
- electr./mech.	1,80	1,80	1,80		1	0,46	0,21	0,10	0,04	
- IBA	1,57	1,14	1,14		1	0,38	0,14	0,05		
- beheer en onderhoud	25,49	25,49	25,49		1	0,96	0,92	0,89	0,85	 0,02
Vergelijking kosten over 100 jaar										
Contante waarde riolering										
- investeringen	16.350	12.959	5.084	(€)						
- onderhoud	6.116	6.116	6.116	(€)						
- totaal	22.467	19.075	11.201	(€)						
Contante waarde IBA										
- investeringen	12.376	9.022	9.022	(€)						
- onderhoud	10.067	10.067	2.166	(€)						
- totaal	22.443	19.089	11.188	(€)						

Tabel 2: Resultaten contante waarde berekening

5.2 Kosten bij verschillende verhoudingen IBA's en drukriolering

Op verzoek van de commissie Ruimte & Sport zijn aanvullende berekeningen uitgevoerd. Geanalyseerd is het relatieve effect op het rioolrecht indien minder panden worden voorzien van een IBA klasse III en dus meer panden worden voorzien van een rioolaansluiting. In onderstaande tabel is de berekening samengevat.

Onder A zijn de provinciale omslagbedragen als uitgangspunt genomen. De investering voor IBA's (extra investering buiten wettelijke taak) is al verrekend in het tarief rioolrecht en bedraagt circa € 5,00. Onder B is geen onderscheid meer gemaakt tussen kwetsbaar of overig gebied. Onder C is gerekend met de maatschappelijk laagste kosten als uitgangspunt. Onder D tot en met G zijn de bedragen willekeurig maar gelijkmatig verhoogd.

Uit de berekeningen volgt dat indien het maximale aansluitbedrag wordt verhoogd dat uiteraard consequenties heeft voor de verhouding riolering en IBA's. Feitelijk wordt met de verhoging van het aansluitbedrag het provinciale beleid aangescherpt. In het relatieve effect op het rioolrecht zijn de voor de gemeente hogere kosten voor onderhoud van drukriolering meegenomen.

Opgemerkt wordt dat deze berekening een benadering is. In de berekening is voor het realiseren van een IBA klasse III uitgegaan van een gemiddeld bedrag van € 7.890,00. Gezien de ontwikkelingen in de markt kan dit bedrag bij een aanbesteding aanzienlijk lager uitvallen. Ook is in de berekening uitgegaan van de gemiddelde aansluitkosten voor riolering. In werkelijkheid is de "eerste" aansluiting goedkoper te realiseren dan de laatste. Zie hiervoor onderstaande tabel. Uit de tabel kan tevens geconcludeerd worden dat voor bijna 90% van de ongerioleerde panden de eerste aanlegkosten voor een IBA lager zijn dan voor drukriolering.

Aansluitkosten riolering	Aantal panden
Tot € 4.000	3
€ 4.000-€ 8.000	16
€ 8.000-€ 12.000	151
€ 12.000-€ 16.000	30
€ 16.000-€ 20.000	39
€ 20.000-€ 24.000	6
Vanaf € 24.000	5

Tabel 3: Verdeling aansluitkosten riolering

	max aansluitbedrag (zeer) kwetsbaar (€)	Niet kwetsbaar (€)	Aantal riolering (-)	aantal IBA III (-)	investerings- kosten riolering (mln €)	investerings- kosten IBA III (mln €)	investerings- kosten totaal (mln €)	eigen bijdrage burger (mln €)	NUBL- subsidie (mln €)	POP- subsidie (mln €)	extra investering per aansluiting (€)	Relatief effect rioolrecht (benadering) (€)
A	11.345	6.807	85	165	0,80	1,30	2,10	0,568	0,145	0,245		0,00
B	11.345	11.345	168	82	1,74	0,65	2,39	0,568	0,145	0,122	4.976,00	6,43
C	13.185	13.185	174	76	1,82	0,60	2,42	0,568	0,145	0,113	6.500,00	7,06
D	15.000	15.000	189	60	2,05	0,47	2,53	0,568	0,136	0,089	8.938,00	8,96
E	20.000	20.000	239	11	2,99	0,09	3,08	0,568	0,025	0,016	14.980,00	18,51
F	25.000	25.000	245	5	3,12	0,04	3,16	0,568	0,011	0,007	17.167,00	19,92
G	(inf)	(inf)	250	0	3,32	0,00	3,32	0,568	0,000	0,000	35.600,00	22,03

Tabel 4: Varianten inclusief relatief effect op het tarief rioolrecht

5.3 Elektriciteitskosten

Omdat de IBA uit kostenoverwegingen wordt aangesloten op de bestaande elektriciteitsaansluiting van elk perceel komen de elektriciteitskosten volgens de opzet in het pilotproject voor rekening van de perceelseigenaar. Deze kosten worden geraamd op € 30,00 per jaar.

Dit doet afbreuk aan het gelijkheidsbeginsel. Immers de energiekosten voor het transport van afvalwater door middel van drukriolering zijn verwerkt in het tarief rioolrecht.

In afwijking van het pilotproject IBA's wordt voorgesteld de elektriciteitskosten voor een bedrag van € 500,00 éénmalig af te kopen van de betreffende burger. Deze insteek wordt alsnog verwerkt in de gebruikersovereenkomst.

5.4 Conclusie aanvullende berekeningen

Het saneren van de ongezuiverde lozingen van huishoudelijk afvalwater conform het provinciale beleid (165 IBA's en 85 drukriolering) is voor de gemeente Helden financieel de aantrekkelijkste variant. De subsidiemogelijkheden worden dan ook optimaal benut.

Omdat de keuze al gemaakt is enkel IBA klasse III-systemen aan te leggen wordt de burger technisch en financieel een vergelijkbare voorziening geboden als een rioolaansluiting. Hier komt bij dat de burger de *keuze* heeft deel te nemen aan het project en dus de sanering ook nog altijd zelf ter hand kan nemen.

Door samenwerking met het Zuiveringschap wordt optimaal gebruik gemaakt van schaalvoordelen ten aanzien van aanleg en onderhoud. Daarnaast neemt het Zuiveringschap een aanzienlijk deel van de onderhoudskosten voor haar rekening.

Indien voor een duurdere variant wordt gekozen heeft dit uiteraard gevolgen voor het tarief rioolrecht.

6 Communicatie en planning

Indien de gemeenteraad in haar vergadering van 28 april 2003 kan komen tot een definitieve besluitvorming betreffende de aanleg van IBA's dan zal in mei de communicatie richting burgers intensief worden opgepakt. Na 15 april 2003 zullen de burgers reeds schriftelijk in kennis worden gesteld over de stand van zaken. De verdere uitwerking van de communicatie-paragraaf wordt separaat ter goedkeuring voorgelegd aan het college.

Getracht wordt om na besluitvorming voor 31 augustus 2003 circa 70 IBA's gerealiseerd te hebben om daarmee de POP-subsidie veilig te stellen. Alle werkzaamheden zijn op het halen van deze termijn afgestemd.

Bijlage 1: **Concept Overeenkomst Opstalrecht**

CONCEPT

Overeenkomst Opstalrecht

De ondergetekenden:

1. De heer/mevrouw <naam>, geboren op <geboortedatum> te <geboorteplaats>, adres: <adres>, woonplaats <plaats> betreffende het perceel kadastraal bekend <kadastraal nummer>

Hierna ook te noemen 'grondeigenaar' onder welke aanduiding ook hun rechtsoptvolgers onder algemene en/of bijzondere titel tevens worden begrepen;

2. De heer drs. A.M.P. Kleijngeld, burgemeester van de gemeente Helden, ten deze handelende voor- en namens de gemeente Helden, gevestigd te Helden, op grond van het bepaalde in artikel 171 der Gemeentewet.

Hierna ook te noemen 'gemeente'

Verklaren te zijn overeengekomen als volgt:

Artikel 1. Opstalrecht

1. Grondeigenaar verplicht zich tegenover de gemeente het perceel van grondeigenaar te voorzien en voorzien te doen houden van een door de gemeente aan te leggen IBA-systeem met bijbehorende werken en apparatuur, en deze voorzieningen en leidingen met bijbehorende werken en apparatuur intact te laten, zodat een ongestoorde afvoer van afvalwater door het IBA-systeem te allen tijde mogelijk is;
2. Grondeigenaar of diens rechtsoptvolger moet gedogen, dat het perceel van grondeigenaar door de gemeente of door haar aangewezen gemachtigden wordt betreden bij de uitvoering van onderhouds-, herstel- en vervangingswerkzaamheden aan het IBA-systeem en bijbehorende werken, dat voorts de gemeente en door haar aan te wijzen derden met de nodige vervoermiddelen, materialen en werktuigen toegang zullen hebben tot het werk, alles op een in redelijk overleg met de grondeigenaar c.q. de grondgebruiker te bepalen wijze. De voor de uitvoering van het werk hinderlijke belemmeringen mogen door de gemeente tijdelijk worden weggenomen. Na afloop van de onderhouds-, herstel-, vervangings- of verwijderingswerkzaamheden zal de grond door of namens de gemeente zo veel mogelijk in de oorspronkelijke staat worden gebracht.
3. De grondeigenaar en/of grondgebruiker zal zonder schriftelijke toestemming van de gemeente binnen de strook als bedoeld in artikel 1, lid 4:
 - geen opstellen, zoals gebouwen, werken -waaronder mede begrepen het aanbrengen van gesloten verhardingen en wijzigingen van het bodemniveau-

CONCEPT

almede opslagplaatsen, diep wortelende bomen en beplantingen aanbrengen of uitbreiden, noch ontgravingen plegen en voorwerpen in de grond drijven, of anderszins geen handelingen verrichten waardoor het functioneren van het werk kan worden belet of belemmerd;

- geen boven- of ondergrondse kabels, buizen of leidingen aanbrengen.

De grondeigenaar en/of grondgebruiker zal ook aan derden geen toestemming tot een of meer van de in dit lid bedoelde handelingen verlenen, zonder dat die derden daartoe schriftelijk toestemming van de gemeente hebben ontvangen.

4. Een kaart, waarop het IBA-systeem en de belaste strook is aangegeven, zal aan de grondeigenaar en de grondgebruiker ter hand worden gesteld.
5. De grondeigenaar c.q. de grondgebruiker behouden het volledige genot en gebruik van de belaste grond, indien en voor zover een en ander niet in strijd is met de aan de gemeente verleende rechten.

Artikel 2. Eigendom

De leiding(en) en het IBA-systeem zullen in eigendom van de gemeente blijven gedurende het bestaan van het opstalrecht, de belaste strook zal eigendom blijven van de grondeigenaar. Op de leiding(en) en het IBA-systeem mogen geen nieuwe aansluiting(en) gemaakt worden zonder voorafgaande toestemming van de gemeente.

Artikel 3. Elektriciteit

De grondeigenaar is verplicht voor zijn/haar rekening stroom te leveren aan het IBA-systeem ten behoeve van het opstalrecht of het werk zoals bedoeld onder 1.

Artikel 4. Vergoedingen en kosten

1. Wegens de vestiging en uitvoering van het opstalrecht is de gemeente aan de grondeigenaar c.q. grondgebruiker geen vergoeding verschuldigd.
2. Alle kosten voortvloeiende uit deze overeenkomst, die van de notariële akte en van de inschrijving in de openbare registers komen voor rekening van de gemeente.

Artikel 5. Gebruik door derden

1. Indien de grond door derden wordt gebruikt, zal de grondeigenaar de grondgebruiker(s) tijdig inlichten omtrent de inhoud van de overeenkomst.
2. De grondeigenaar staat er voor in dat buiten hemzelf en de eventuele rechtmatige gebruiker(s) derden geen recht op de belaste strook hebben of verkrijgen, waardoor de door de gemeente bij de overeenkomst bedongen rechten kunnen worden aangetast.
3. De gemeente staat er voor in dat de rechtmatige grondgebruiker(s) geen vorderingen tegen de grondeigenaar zal (zullen) instellen wegens storing in zijn (hun) genot van de grond, indien thans door grondeigenaar de grondgebruiker(s) in overeenstemming met lid 1 van dit artikel is (zijn) ingelicht.
4. Indien de eigenaar de het perceel en/of de aanwezige woning verhuurt of gaat

CONCEPT

verhuren dient de eigenaar de huurder middels de te sluiten huurovereenkomst in kennis te stellen van de uit deze overeenkomst voortvloeiende verplichtingen en voorts in de te sluiten huurovereenkomst te bepalen dat huurder de voorzieningen en leidingen met bijbehorende werken en apparatuur ten behoeve van het IBA-systeem intact zal laten, alsmede het onderhoud, de reparatie en de eventuele vernieuwingen daarvan zal toestaan en gedogen, zodat een ongestoorde afvoer van afvalwater via het IBA-systeem te allen tijde mogelijk is;

5. Voorzover de hiervoor genoemde bepalingen en de te vestigen ketting-bedingen verplichtingen inhouden om te dulden of niet te doen ten aanzien van het/de in deze overeenkomst genoemde perce(e)l(en), worden deze bepalingen en bedingen in de akte van de vestiging van het opstalrecht gevestigd als kwalitatieve verplichtingen in de zin van artikel 252 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek, zodat deze verplichtingen over gaan op degene die het verkochte onder bijzondere titel verkrijgen en mede gebonden zullen degenen die van de eigenaar een recht tot gebruik van het/de in deze overeenkomst genoemde perce(e)l(en) zullen verkrijgen. De gemeente is aan eigenaar terzake van de door de eigenaar op zich te nemen verplichtingen geen tegenprestatie verschuldigd;
6. Bij iedere gehele of gedeeltelijke vervreemding (vestiging van een zakelijk of persoonlijk genotsrecht daaronder begrepen) van het/de in deze overeenkomst genoemde perce(e)l(en) of een gedeelte daarvan door eigenaar of zijn rechtsopvolger onder algemene of bijzondere titel, is deze verplicht de hiervoor sub 8 tot en met 12, 14 en 15 vermelde bedingen/verplichtingen alsmede deze opnameverplichting zelf aan de rechtsopvolger op te leggen en ten behoeve van de gemeente te bedingen en aan te nemen. Bij elke overtreding van het hiervoor bepaalde verbeurt de in gebreke zijnde partij ten behoeve van de gemeente een boete van €...., onverminderd het recht van de gemeente nakoming en/of schadevergoeding te vorderen. De boete is dadelijk opeisbaar en word verbeurt door het enkele feit der niet-nakoming zonder dat enige ingebrekestelling vereist. De boete is ingeval van niet-nakoming als hiervoor bedoeld, door de verkopende partij en, indien deze uit meer personen bestaat, door ieder van hen als hoofdelijke debiteuren verschuldigd;

Artikel 6. In werking treding

De gemeente kan na ondertekening van deze overeenkomst, behoudens eventuele rechten van derden, van haar recht gebruik maken.

Artikel 7. Duur van de overeenkomst

1. Het opstalrecht is altijd durend en niet opzegbaar door de grondeigenaar.
2. Het opstalrecht zal echter geheel of gedeeltelijk vervallen, indien en zodra de gemeente schriftelijk aan de grondeigenaar mededeelt, dat voortaan van het recht geen gebruik meer dan wel nog maar voor een gedeelte gebruik zal worden gemaakt. De gemeente is alsdan verplicht binnen vier maanden na het (gedeeltelijk) vervallen van het recht het werk (gedeeltelijk) op te ruimen en

CONCEPT

het (betreffende gedeelte van het) belaste perceel zo veel mogelijk in de oorspronkelijke toestand terug te brengen. Het (gedeelte van het) werk, dat niet binnen vier maanden mocht zijn opgeruimd, vervalt aan de grondeigenaar, onverminderd diens recht om de opruiming, verdere opruiming en het in oorspronkelijke toestand terugbrengen te doen uitvoeren op kosten van de gemeente.

3. Bovendien is de gemeente verplicht om na het vervallen van (een gedeelte van) het recht gedane inschrijving in de openbare registers namens partijen (gedeeltelijk) te doen royeren, waartoe de grondeigenaar aan de gemeente onherroepelijk volmacht met de bevoegdheid van substitutie verleent.
4. Partijen doen afstand van hun eventuele rechten om op grond van het bepaalde in het Burgerlijk Wetboek ontbinding, nietigverklaring of vernietiging van de overeenkomst te vorderen. In geval van wanprestatie zal derhalve uitsluitend nakoming en/of schadevergoeding gevorderd kunnen worden.

Artikel 8. Geschillen

1. Alle geschillen, zowel juridisch als feitelijk, welke tussen de gemeente en grondeigenaar c.q. de grondgebruiker mochten ontstaan over de nakoming van de bepalingen van de overeenkomst zullen, met uitsluiting van de gewone rechter, in eerste en hoogste aanleg worden beslist door een commissie van drie personen, door partijen in onderling overleg te benoemen, of indien deze niet tot overeenstemming kunnen komen, op verzoek van de meest gerede partij te benoemen door de kantonrechter binnen wiens ambtsgebied de belaste grond is gelegen: bij de benoeming van de commissie wordt een termijn vastgesteld binnen welke de commissie een beslissing moet nemen.
2. De commissie zal de procedure bepalen en oordelen naar recht en billijkheid.
3. De commissie zal de kosten van het geding- het honorarium van de commissie en de kosten verbonden aan hun eventuele benoeming door de kantonrechter daaronder begrepen- ten laste brengen van de geheel of grotendeels in het ongelijk gestelde partij, dan wel deels ten laste brengen van de geheel of grotendeels in het gelijk gestelde partij zulks naar gelang de billijkheid dit vordert.

Artikel 9. Ten uitvoerlegging en volmacht

1. Voor de ten uitvoerlegging van deze overeenkomst kiezen partijen domicilie ten kantore van notaris, , diens plaatsvervanger of opvolger die met het opmaken en verlijden van de akte van vestiging van het opstalrecht zal worden belast.
2. De grondeigenaar verleent aan de gemeente en aan alle medewerkers van voormeld notariskantoor, zowel aan hen tezamen als aan ieder van hen afzonderlijk, een onherroepelijke volmacht (met de bevoegdheid van substitutie) om voor en namens hem de notariële akte, waarin ter uitvoering mede van deze overeenkomst het opstalrecht wordt gevestigd, te doen verlijden en te ondertekenen, om een afschrift daarvan te doen inschrijven in de openbare registers, alsmede om al datgene te doen en te laten verrichten

CONCEPT

wat ter zake noodzakelijk en wenselijk zal blijken te zijn.

Aldus in tweevoud opgemaakt en getekend te

Datum:

Plaats

Datum:

Plaats:

Gemeente Helden
Drs. A.M.P. Kleijngeld
Burgemeester

Grondeigenaar

Bijlage 2: **Concept Overeenkomst gebruik IBA-systeem**

CONCEPT

Overeenkomst gebruik IBA-systeem

Ondergetekenden:

1. a. <naam>
b. <adres, woonplaats>
c. <kadastrale gegevens perceel>

hierna te noemen: eigenaar;

2. de gemeente ... kantoorhoudende ten gemeentehuize van de gemeente .., <n.a.w.>, ten deze vertegenwoordigd door de heer/mevrouw, burgemeester der gemeente ... , wonende te <n.a.w.>, geboren op <datum>.

hierna te noemen: de gemeente.

3. Zuiveringschap Limburg, vertegenwoordigd door etc.

hierna te noemen: Zuiveringschap

In aanmerking nemende:

1. dat eigenaar een pand in eigendom heeft gelegen in het buitengebied van de gemeente;
2. dat dit pand niet is aangesloten op het gemeentelijk rioleringsstelsel;
3. dat het door gemeente en zuiveringschap gevoerde beleid gericht is op het voorkomen van vervuiling van bodem en oppervlaktewater ten gevolge van het lozen van afvalwater;
4. dat dit te realiseren is door middel van het plaatsen van een zogenaamd IBA-systeem (individueel behandeling van afvalwater) op het perceel van eigenaar;
5. dat gemeente en zuiveringschap een gemeenschappelijke regeling hebben getroffen om gezamenlijk de sanering van ongezuiverde lozingen van afvalwater in het buitengebied ter hand te nemen;
6. dat door de gezamenlijke aanpak eigenaar een hoogwaardige voorziening voor inzameling en zuivering van afvalwater ter beschikking gesteld wordt tegen de reguliere eenmalige bijdrage en jaarlijkse heffingen die ook bij aansluiting op de riolering in rekening worden gebracht;
7. dat de gemeente het eigendom van voornoemde IBA-systeem wil voorbehouden;
8. dat het zuiveringschap verantwoordelijk zal zijn voor beheer, onderhoud en vervanging van onderdelen van het IBA-systeem.

Verklaren overeengekomen te zijn als volgt:

CONCEPT

Artikel 1. Aanleg en onderhoud

1. door de gemeente wordt op het perceel van eigenaar een IBA-systeem geplaatst. Ten laste van het perceel van eigenaar en ten behoeve van de gemeente wordt een recht van opstal tot het leggen, aanbrengen, hebben, houden, onderhouden, repareren, vervangen en verwijderen van een IBA-systeem met aan- en toebehoren gevestigd;
2. de situering van het IBA-systeem alsmede het tracé van de bijbehorende leidingen zal door partijen in onderling overleg worden vastgesteld;
3. de gemeente draagt er zorg voor dat de toestand van de eigendom van eigenaar direct na de aanleg, kosteloos en voor zover mogelijk, in de oude staat terug gebracht wordt. Indien ten gevolge van de door de gemeente of door deze aangewezen derden uitgevoerde werken in het kader van aanleg en onderhoud voor eigenaar schade ontstaat aan het/de perce(e)l(en) van eigenaar of daarop gebouwde opstallen en aangebrachte beplanting, wordt alle schade op eerste aanmaning van eigenaar door of vanwege de gemeente worden hersteld casu quo door de gemeente vergoed;
4. Na afloop van de aanleg-, herstel of vervangingswerkzaamheden zal de grond door of namens de gemeente weer in een zo goed mogelijke staat worden gebracht met dien verstande dat waar het grasland of gazons betreft, deze ingezaaid zal (zullen) worden opgeleverd of voor het inzaaien aan de grondeigenaar of rechtmatige gebruiker een passende vergoeding zal worden gegeven. Daarbij zal de gemeente er zorg voor dragen, dat de oplevering zal geschieden op een uit cultuurtechnisch oogpunt verantwoorde wijze, of op een ander berokkende overeengekomen wijze.
5. Eigenaar is verplicht tot een afstand van maximaal vijftientwintig meter vanaf het aan te sluiten pand zorg te dragen voor aansluiting op het aansluitpunt van het IBA-systeem;
6. de gemeente controleert na aansluiting of dit op een juiste wijze is geschiedt, en sommeert zonodig de eigenaar dit alsnog op de juiste wijze aan te (laten) sluiten;
7. het onderhoud, de zorg voor de goede werking en de vervanging (geheel of gedeeltelijk) van het IBA-systeem moet worden verzorgd en komt geheel voor rekening van het zuiveringschap;

Artikel 3. Gebruik

1. De eigenaar stemt er mee in:
 - (a) Het IBA-systeem conform bijgeleverde handleiding te gebruiken;
 - (b) geen hemelwater en drainagewater op het IBA-systeem aan te bieden;
 - (c) geen vaste stoffen, olie of chemische producten op het IBA-systeem aan te bieden (een bredere definitie van stoffen is vermeld in bijlage
(gebruikshandleiding IBA-systeem);
 - (d) Indien stoffen, genoemd in 3.1 sub (c), worden geloosd op het IBA-systeem, en schade aan het IBA-systeem met bijbehorende werken en leidingen of omgeving veroorzaken, worden de kosten van herstel op de gebruiker verhaald.

CONCEPT

Artikel 4. Eenmalige bijdrage en Heffingen

1. Eigenaar betaalt aan de gemeente een eenmalige bijdrage van € <bedrag> voor het ter beschikking stellen van het IBA-systeem.
2. Eigenaar betaalt jaarlijks aan de gemeente het in de gemeente geldende rioolrecht.
3. Eigenaar betaalt jaarlijks aan het zuiveringschap de verontreinigingsheffing volgens de daarvoor geldende heffingsgrondslag.

Artikel 5. Overige bepalingen

1. Indien in het pand van eigenaar meerdere huishoudens ingeschreven staan bij de gemeente, dienen deze het verbruik van elektriciteit door het IBA-systeem, onderling te verrekenen. Onderlinge verschillen in verbruik vormen geen basis tot verrekening. Door de gemeente wordt ter plaatse van het IBA-systeem een tussenmeter geplaatst ter exacte meting van elektriciteitsverbruik;
2. Bij deze overeenkomst zijn de volgende door grondeigenaar en gemeente geparafeerde bijlagen gevoegd:
 - Gebruikershandleiding IBA-systeem

Aldus in tweevoud opgemaakt en getekend ,

Datum:

Plaats

Datum:

Plaats:

Gemeente Helden

Drs. A.M.P. Kleijngeld

Burgemeester

Eigenaar

Bijlage 3: Managementsamenvatting pilotproject IBA's, Waterketen Limburg

WATERKETEN LIMBURG
PILOTPROJECT IBA'S

Beter **Samen**

Het is mogelijk de niet te rioleren percelen in het buitengebied van gemeenten te voorzien van een individuele afvalwaterbehandeling (IBA) met een hoog milieurendement tegen investeringskosten vergelijkbaar met die voor riolering, zo blijkt uit het pilotproject IBA's dat door het initiatief Waterketen Limburg is uitgevoerd. Voorwaarde is een goede samenwerking tussen de betrokken overheidspartijen. Voor de burgers betekent het dat zij tegen betaling van de reguliere heffingen ontzorgd worden op het punt van de afvalwaterlozing.

Achtergrond

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de inzameling van huishoudelijk afvalwater. In dicht gebouwd gebied is hiervoor riolering aangelegd. Na inzameling wordt het afvalwater getransporteerd naar een rioolwaterzuiveringsinrichting, waar het door het waterschap wordt gezuiverd en vervolgens geloosd op oppervlaktewater. Voor geïsoleerde percelen in het buitengebied kan de aanleg van riolering uit oogpunt van kosten ondoelmatig zijn. Gemeenten kunnen dan van de provincie ontheffing krijgen van de inzamelingsplicht. De perceeleigenaar is in dat geval verantwoordelijk voor lozing van het afvalwater volgens de daarvoor geldende regels. Per 1 januari 2005 dienen alle lozingen te voldoen aan wettelijke voorschriften zoals vastgelegd in Lozingenbesluiten. Ongezuiverde lozingen zijn dan niet meer toegestaan.

Ministeriële circulaire

De geschetste regelgeving creëert een ongelijkheid tussen burgers: een woningeigenaar in het buitengebied moet zelf de zuivering van zijn afvalwater verzorgen terwijl bij zijn buurman even verderop in opdracht van de gemeente riolering wordt aangelegd. De minister van VROM roept in zijn notitie van 4 maart 2002 daarom de betrokken overheden op om het initiatief te nemen bij de sanering van het buitengebied, waarbij de individuele lozers worden ontzorgd en de samenwerking tussen overheden op een doelmatige wijze leidt tot het gewenste milieueffect. Passend bij de wettelijke zorgplicht voor de inzameling schetst de minister een regisseursrol voor de gemeenten, die van de betrokken overheden het dichtst bij de burgers staan.

Gezamenlijke aanpak

Samenwerking tussen gemeenten en waterschap levert interessante voordelen op. Door de schaalgrootte kunnen inkoopvoordelen worden behaald bij de aanbesteding van aanschaf, plaatsing en onderhoud van de systemen. Uit de pilot blijkt dat een aanpak op provinciale schaal leidt tot een besparing van 8% ten opzichte van een aanpak per gemeente. Samenwerking biedt verder de mogelijkheid voor een uniforme en gedegen aanpak, waarbij het waterschap zijn kennis op het gebied van waterzuivering kan inbrengen. Bovendien kan de communicatie met belanghebbenden breed worden ingezet, bijvoorbeeld met een centrale IBA-helppdesk, en hoeven slechts eenmalig standaarden te worden ontwikkeld voor bijvoorbeeld de overeenkomst tussen eigenaar en gebruiker van het IBA-systeem. Het eindrapport van het pilotproject bevat een aantal van deze standaarden en vormt daarmee een handreiking voor gemeenten die met de sanering worden geconfronteerd.

Het Zuiveringschap Limburg opereert op provinciale schaal en kan de coördinatie van de sanering op zich nemen. Daarbij dient recht gedaan te worden aan de wensen van individuele gemeenten. Zij bepalen welke voorzieningen in de gemeente worden gerealiseerd. Per gemeente resulteert dit in een overeenkomst met het Zuiveringschap op basis van een gemeenschappelijke regeling. Deze zogenaamde lichte gemeenschappelijke regeling brengt tot uitdrukking dat de samenwerking wordt vormgegeven ter invulling van de uitgebreide zorgplicht ten aanzien van de inzameling en behandeling van huishoudelijk afvalwater. Deze wijze van samenwerken biedt fiscale voordelen, in die zin dat over de diensten, die over en weer in het kader van deze regeling worden verricht, geen BTW-afdracht verschuldigd is.

Individuele behandeling afvalwater (IBA)

Voor de zuivering van het huishoudelijk afvalwater van afgelegen percelen zijn zogenaamde IBA-systemen beschikbaar. Afhankelijk van het type systeem wordt een bepaald zuiveringseffect bereikt. IBA-systemen klasse I (ook wel aangeduid als verbeterde septic tanks) zorgen voor bezinking van zwevende deeltjes en een gedeeltelijke reductie van afbreekbaar materiaal. De geavanceerde klasse III systemen verwijderen het afbreekbaar materiaal vergaand en zorgen tevens voor afbraak van stikstof, een belangrijke voedingsstof die onder meer algenbloei bevordert. Het rendement van klasse III systemen is vergelijkbaar met dat van een centrale rioolwaterzuiveringsinstallatie.

Bedrijfslozingen

Uit het pilotproject IBA's is gebleken dat voor de zuivering van bedrijfslozingen maatwerk geboden is, zowel met het oog op de te treffen voorzieningen als ook op de financiering ervan. Tevens geldt voor veel bedrijven specifieke regelgeving, zoals het Besluit gebruik dierlijke meststoffen. De notitie *BeterSamen* richt zich uitsluitend op huishoudelijke lozingen. In het eindrapport van het pilotproject wordt meer in detail ingegaan op de bedrijfslozingen

Relevante wet- en regelgeving

- Gemeentewet (rioolrecht: artikel 229)
- Woningwet (aansluiten op riool, artikel 8)
- Wet Milieubeheer (afvalwater, artikel 10.30)
- Wet Verontreiniging Oppervlaktewater (Wvo-heffing, artikel 18)
- Lozingenbesluit Wvo huishoudelijk afvalwater
- Wet Bodembescherming
- Lozingenbesluit bodembescherming
- Wet Gemeenschappelijke Regeling

Voor de actuele teksten wordt verwezen naar het onderdeel wet- en regelgeving op de site <http://www.overheid.nl>

Voor informatie over het BTW-compensatiefonds wordt verwezen naar de site van het Ministerie van Financiën: <http://www.minfin.nl/btwfonds>

Heffingen

Het gelijkheidsbeginsel impliceert een gelijke dienstverlening tegen gelijke kosten. Indien in het buitengebied door de overheid IBA-systemen worden geplaatst, is het wenselijk dat de gebruikers dezelfde heffingen opgelegd krijgen als burgers waarvan de afvalwaterlozing op het riool is aangesloten. Dit is op basis van bestaande wet- en regelgeving mogelijk.

De gemeente dient eigenaar van het IBA-systeem te zijn. Op basis van de Gemeentewet kan de gemeente dan aansluitkosten in rekening brengen en rioolrecht heffen. Als het eigendom van het IBA-systeem bij de gemeente ligt, ontstaat tevens de mogelijkheid om de over het systeem betaalde BTW terug te vorderen uit het BTW-compensatiefonds dat per 1 januari 2003 in werking

treedt. Dit kan een besparing tot 19% opleveren (een aanspraak op het compensatiefonds kan leiden tot een reductie van het Gemeentefonds).

Alleen het waterschap kan een heffing op basis van de Wet verontreiniging oppervlaktewater opleggen. Indien het waterschap het beheer van het IBA-systeem verzorgt, kan aan de gebruiker van het IBA-systeem een reguliere Wvo-heffing worden opgelegd, ook als het gezuiverde water in de bodem wordt geïnfilteerd. Een meerpersoons huishouden betaalt in dit geval drie vervuilingseenheden.

Overigens kan het voor een individuele gebruiker financieel aantrekkelijk zijn om op eigen kosten een eenvoudig IBA-systeem te plaatsen, zeker als hij veel werkzaamheden zelf ter hand neemt. In dit geval betaalt hij geen eenmalige bijdrage en rioolheffing, en slechts één inwonerequivalent verontreinigingsheffing als hij loost op oppervlaktewater. De gebruiker wordt dan niet ontzorgd en dient zelf beheer en onderhoud te verzorgen. De kosten voor deze gebruiker zijn lager dan de som van rioolheffing, volledige verontreinigingsheffing en eenmalige eigen bijdrage.

Financiering

Met de sanering van huishoudelijke afvalwaterlozingen in het buitengebied zijn twee soorten kostenposten gemoeid: de éénmalige investeringskosten voor aanschaf, plaatsing en begeleiding, en de jaarlijkse kosten voor beheer, onderhoud, vervanging van onderdelen en handhaving. De financiële kengetallen voor de sa-

nering in de provincie Limburg zijn afgeleid uit de in het pilotgebied verzamelde gegevens. Het pilotgebied omvat de gemeenten Helden, Horst aan de Maas en Meerlo-Wansum. Circa 40% van de te plaatsen IBA-systemen liggen in het pilotgebied. De kosten voor het alsnog aansluiten van percelen op de riolering zijn niet in de analyses meegenomen.

De financiële kengetallen zijn voor twee scenario's uitgewerkt:

1. Het aanleggen van IBA-systemen klasse III, waarmee een effluentkwaliteit wordt gerealiseerd die vergelijkbaar is met het systeem van riolering en centrale afvalwaterzuivering.
2. Het strikt voldoen aan de wettelijke minimum eisen ten aanzien van de kwaliteit van de voorzieningen.

In beide varianten is er sprake van een gezamenlijke aanpak van de sanering binnen de provincie.

Investeringskosten

De totale investeringskosten voor de sanering in de provincie Limburg en de dekking zijn in onderstaande tabel weergegeven:

	1	2
	Kwaliteit vergelijkbaar met riolering (IBA-systeem-III)	
Investeringskosten	19 mln €	9,5 mln €
Subsidie	3,5 mln €	0,2 mln €
Eigen bijdrage	5,5 mln €	4,8 mln €
Rioolheffing (50%)	3,0 mln €	2,4 mln €
Gemeenten	7 mln €	2 mln €
Woonlastenverhoging hh.	0,85 €/jaar	0,25 €/jaar

De investeringskosten kunnen deels worden gefinancierd uit subsidies, de eenmalige eigen bijdrage van de perceeleigenaren en de inkomsten uit rioolheffing van percelen met een IBA-systeem. Aangenomen is dat de helft van de aanvullende inkomsten uit rioolheffing wordt ingezet ter dekking van de investeringskosten (de andere helft ter dekking van de jaarlijkse kosten). De subsidies in scenario 1 zijn aanmerkelijk hoger dan in scenario 2 omdat in de eerste variant voorzieningen worden aangelegd met een hoger milieurendement dan de minimale wettelijke voorschriften, wat een voorwaarde is voor het verkrijgen van subsidie. De bijdrage van de losers in het tweede scenario is lager omdat er op minder percelen een IBA-systeem wordt geplaatst.

Ter dekking van de investeringen resteert een bedrag van 7 resp. 2 miljoen euro. Indien de gemeenten¹ deze investeringen in de vorm van een lastenverhoging doorberekenen aan de burgers, komt dit neer op een gemiddelde verhoging van 0,85 resp. 0,25 €/jaar. De benodigde verhoging kan per gemeente sterk variëren en is vooral afhankelijk van de verhouding tussen het aantal percelen waar een IBA-systeem geplaatst wordt en het aantal gerioleerde percelen. In de provincie is deze verhouding ongeveer 1 op 250. Indien de verhouding binnen een gemeente vijfmaal zo hoog is, is de benodigde woonlastenverhoging ook bij benadering vijfmaal zo hoog.

Jaarlijkse kosten

De kosten voor beheer, onderhoud, vervanging van onderdelen en handhaving zijn weergegeven in onderstaande tabel, evenals de mogelijke dekking.

	1	2
	Kwaliteit vergelijkbaar met riolering (IBA-systeem-III)	Voldoen aan wettelijk minimum
Jaarlijkse kosten	850 k€/jaar	250 k€/jaar
Rioolheffing (50%)	170 k€/jaar	150 k€/jaar
Wvo-heffing	180 k€/jaar	160 k€/jaar
Waterschap	500 k€/jaar	-/- 60 k€/jaar

Verhoging per i.e.	0,29 €/jaar	- 0,03 €/jaar
Woonlastenverhoging hh.	0,9 €/jaar	- 0,1 €/jaar

De geavanceerde IBA-systemen klasse III uit het eerste scenario vergen relatief veel onderhoud. Vervanging van onderdelen zal regelmatig plaats moeten vinden. De IBA-systemen klasse I uit het tweede scenario zijn eenvoudiger van opzet waardoor de jaarlijkse kosten veel lager zijn. In het eerste scenario kunnen de jaarlijkse kosten slechts ten dele worden gedekt uit de verontreinigingsheffing en de helft van de rioolheffing. Er resteert een niet-gedekte kostenpost van 500 k€/jaar. In het tweede scenario is er onder de gestelde uitgangspunten een opbrengst van 60 k€/jaar. De tekorten kunnen worden uitgedrukt als verhoging van de kosten per inwonerequivalent (i.e.) in de provincie Limburg. Deze verhoging komt neer op bijna drie eurodubbeltjes per inwonerequivalent in het eerste scenario. Uitgaande van drie inwonerequivalenten per huishouden komt dit neer op 0,9 €/jaar. In het tweede scenario is er een opbrengst van 0,1 €/jaar.

¹ Gemeenten kunnen BTW over de investeringskosten terugvorderen uit het BTW-compensatiefonds. In de beschouwingen is hier geen rekening mee gehouden omdat het terugvorderen invloed kan hebben op de omvang van het Gemeentefonds.

Resumé kosten

De kosten en implicaties van de saneringsoperatie voor de heffingen zijn in onderstaande tabel samengevat.

	1	2
	Kwaliteit vergelijkbaar met riolering (IBA-systeem-III)	
Investeringsen	19 mln €	9,5 mln €
Beheer & Onderhoud	850 k€/jaar	250 k€/jaar
Woonlastenverhoging hh.	1,75 €/jaar	0,15 €/jaar

Advies

Op basis van de ervaringen en resultaten van het pilotonderzoek komt de projectgroep tot het volgende advies:

- Pak de sanering van de niet te rioleren percelen als gezamenlijke overheden op vanuit een brede interpretatie van de zorgplicht ten aanzien van het inzamelen en zuiveren van huishoudelijk afvalwater.
- Kies daarbij voor de variant waarbij een kwaliteit verkregen wordt die vergelijkbaar is met die van riolering en centrale zuivering (scenario 1).

Motivatie

Samenwerking in de waterketen reduceert de maatschappelijke kosten met 8% ten opzichte van een aanpak per gemeente. Door de verantwoordelijkheid voor aanleg en beheer van de systemen als overheden ter hand te nemen, ontstaat bovendien een gecontroleerde situatie die eenvoudig te handhaven is. Als de gezamenlijke overheden de sanering uitvoeren, is er tevens sprake van volledige ontzorging van de burgers tegen de reguliere riool- en verontreinigingsheffing. Dit draagt bij aan een eenduidig beeld van de overheid die de verantwoordelijkheid voor de inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalwater integraal op zich neemt.

De keuze voor de duurdere variant met plaatsing van IBA-systemen klasse III is gebaseerd op vier elementen:

- *Rendement.* De systemen die in deze variant worden aangelegd leveren een kwaliteit die vergelijkbaar is met die van riolering en centrale zuivering. Het rendement per geïnvesteerde euro is hoger dan bij het goedkopere scenario.
- *Gelijkheid.* De burgers betalen dezelfde heffingen als burgers waarbij de percelen zijn aangesloten op de riolering. Zij krijgen hiervoor ook een voorziening met 'rioleringskwaliteit'.

- *Perspectief.* Er is discussie of de IBA-systemen klasse I uit de goedkopere variant zullen voldoen aan nieuwe Europese wetgeving. De duurdere systemen zullen naar verwachting blijvend aan de normen voldoen.
- *Referentie.* De investeringen zijn omvangrijk maar dienen wel gezien te worden tegen het perspectief van de kosten voor riolering. Indien alle 'IBA-percelen' gerioleerd zouden kunnen worden tegen de provinciale drempelbedragen voor verlenen van ontheffing, dan was hier een investering van 17 miljoen euro mee gemoeid, een investering die gemeenten wettelijk verplicht zouden moeten plegen. Alleen om het eenvoudige feit dat riolering duurder is dan de drempelbedragen, ontstaat voor de gemeenten een keuzevrijheid om niet of minder te investeren.

Colofon

Het pilotproject IBA's is in opdracht van de stuurgroep Waterketen Limburg uitgevoerd door Waterway B.V. in samenwerking met Berenschot Osborne. Waterway heeft de redactie verzorgd van het eindrapport van de pilotstudie. Berenschot Osborne is opsteller en eindredacteur van de notitie *BeterSamen*.